

- herontwikkeling voorzieningen
- toegangspunten
- langsparkeren
- langs de M.L.K.
- bloeiend lint + bomen en parkeerbehoefte binnen het gebied
- herontwikkeling voorzieningen
- toegangspunten
- langsparkeren
- langs de M.L.K.
- bloeiend lint + bomen en parkeerbehoefte binnen het gebied

Masterplan Havenzathe

Voorwoord

PM

Zoek niet langer!

U vindt het in
Landsmeer

het op eigen grond
gebouwde huis met

- **GARAGE**
- **AARDGAS C.V.**
- **DUBBELE RAMEN**
- **BADKAMER
MET LIGBAD**
- **DAKTERRAS**
- **OMMUURDE
ACHTERTUIN**
- **HOGЕ HYPOTHEEK-
MOGELIJKHEID**

**De prijs? Vanaf f 86.750,-
vrij op naam.**

 DE HAVENZATHE

alle incl. N.V. Vlaanderen mak. in onr.
goed. bouwkeet Zuideinde Landsmeer
(naast Esso station) dagelijks van
9 - 5 uur. Op zaterdag van 11 - 4 uur
en op zondag van 2 - 4 uur.

Schikken deze tijden u niet:
één telefoontje (02908 - 1111 of
02942 - 1271) en u kunt terecht op het
door u gewenste tijdstip!

Inhoud	3	Bijlagen	
Samenvatting	4	Bijlage 1: groenvisie toelichting	42
Opgave	5	Bijlage 2: overzicht parkeercapaciteit Havenzathe	44
Het proces	6	Bijlage 3: verslag startbijeenkomst 20 mei 2019	46
Analyse Havenzathe	8	Bijlage 4: verslag 1e werkcafé 19 juni 2019	48
		Bijlage 5: verslag 2e werkcafé 4 november 2019	50
Ontwerp		Colofon en verantwoording	52
A Fasering hoofdplanstructuur en buurtjes	10		
B Hoofdgroenstructuur	12		
C Groeninrichting buurtjes	14		
D Riolering en hemelwaterafvoer	16		
E Parkeren	18		
F Herinrichtingsprincipes ontsluitingswegen	20		
G Herinrichting Burgweg	22		
H Herinrichting M.L. King-Oost	24		
I Herinrichting M.L. King-Zuid	26		
J Herinrichting M.L. King-West + voorzieningen	28		
K Herinrichting voetgangerszones	29		
L Herinrichting buurtjes, voorbeeld Assumburg	30		
M Fietsroutes en herinrichting Rhijnestein-straat	32		
N Doorsteek Ilpenstein: fietsers te gast	34		
O Afvalinzameling	36		
P Spelen en ontmoeten	38		
Q Verlichting en Veiligheid	40		
R Energietransitie en groene daken	41		
S Klimaatadaptatie	42		

Samenvatting

Dit document beschrijft het proces en het resultaat van het gezamenlijk werken aan het masterplan voor de herinrichting van het project Havenzathe in de gemeente Landsmeer.

De aanleiding van de herinrichting is het vervangen van de riolering. Kern van de opgave is om samen met de bewoners tot een integrale en aansprekende herinrichting te komen waardoor Havenzathe klaar is voor de toekomst.

De herinrichting van de openbare ruimte in Havenzathe zal in fases worden uitgevoerd over een periode van 8 jaar. Dit masterplan is een 'plan op hoofdlijnen' voor de hoofdstructuur van Havenzathe: de belangrijkste routes en groenelementen. Tevens worden inrichtingsprincipes voor de buurtjes vastgesteld. Elke verdere uitwerking zal worden getoetst aan dit masterplan. Dit masterplan is dus geen gedetailleerd uitgewerkt ontwerp maar een kapstok voor de verdere uitwerking van de hoofdplanstructuur en de fases.

Zo stellen we zeker dat er voor heel Havenzathe een samenhang wordt bereikt als we met bewoners hun fase tot een gedetailleerd herinrichtingsplan gaan uitwerken.

Dit masterplan beschrijft hoe de diverse thema's en onderdelen en de soms tegenstrijdige belangen elkaar in de afgelopen 9 maanden hebben ontmoet en binnen budget kunnen worden gerealiseerd.

Uit inventarisatie van de belangen en wensen blijkt dat er door de bewoners geen grote veranderingen worden gewenst. De belangrijkste gewenste verbeteringen

betreffen de veiligheid en routes voor fietsers, het opknappen van het groen en de speelplaatsen en liefst wat meer parkeerplaatsen mits dit niet ten koste gaat van de hoeveelheid groen. Verder is men over het algemeen tevreden.

Alle door bewoners ingebrachte wensen zijn samengebracht in dit Masterplan zó dat dit voldoet aan de eisen en regelgeving van deze tijd en rekening houdend met de taken die de gemeente meekrijgt vanuit de Rijksoverheid. Het huidige plan past binnen het budget en de eisen vanuit beleid en beheer. Dat betekent bijvoorbeeld een andere manier van weginrichting en wat ruimere parkeerplaatsen maar ook dat er rekening is gehouden met klimaatadaptatie en energietransitie.

Door de hoeveelheid verharding terug te brengen ten gunste van groen, isolatiemaatregelen en de aanleg van zonnepanelen te stimuleren en de wijk voor te bereiden op een wellicht toekomstige ondergrondse afvalinzameling.

Maandag 23 maart 2020 zal dit masterplan met de bewoners worden besproken waarna de 'puntjes op de i' zullen worden gezet en het masterplan kan worden vastgesteld.

Nog voor de zomer van 2020 kan dan worden begonnen met het opstellen van het herinrichtingsplan voor de eerste fase. Eind 2020 kan dan naar verwachting in de eerste fase de schop in de grond!

Havenzathe tijdens de aanleg van de wijk in 1970

De riolering in Havenzathe is, zo'n 50 jaar na de aanleg van de wijk, toe aan vervanging. Dat betekent een tijd lang overlast door graafwerk.

Het vervangen van de riolering is een kans om samen na te denken over Havenzathe: hoe gaan we de openbare ruimte herinrichten? Zijn er nog genoeg parkeerplaatsen? Kan de wijk aantrekkelijker worden gemaakt? Wat betekent de huidige energietransitie voor de woningen? Hoe willen we met elkaar samenleven?

De gemeente Landsmeer heeft er voor gekozen deze vragen integraal en samen met bewoners te proberen te beantwoorden. Dat sluit aan op het collegeprogramma 2018-2022 'handen uit de mouwen' waarin 'het werken vanuit een brede blik' centraal staat: een integrale aanpak waarin de verschillende beleidsterreinen zoals riolering, groen, verkeer, sociaal, duurzaamheid bij elkaar komen.

Door met bewoners samen te werken aan de herinrichting van Havenzathe doet de gemeente tegelijk ervaring op met 'het nieuwe samenwerken' in de geest van de nieuwe omgevingswet.

Omdat het vervangen van de riolering over een periode van 8 jaar zal gebeuren is er voor gekozen eerst een masterplan op te stellen om de grote lijnen en de samenhang op wijkniveau te waarborgen. Nadat dit masterplan is vastgesteld zal er per buurtje (fase) samen met bewoners een herinrichtingsplan worden opgesteld.

Doel is te zorgen dat Havenzathe weer 50 jaar meekan én klaar is voor de toekomst!

Proces

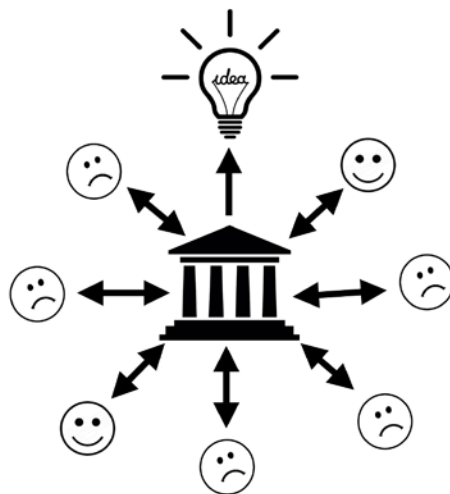
In principe mogen de inwoners van Havenzathe inhoudelijk onderling bepalen hoe hun wijk er uit komt te zien. De gemeente faciliteert het proces, bewaakt haar randvoorwaarden (budget, juridisch en technisch) en modereert de dialoog waar nodig. Er is als het ware een ronde tafel gecreeërd voor alle gesprekspartners waarvan de gemeente er één is.

Om zoveel mogelijk draagvlak te creëren is door de gemeente besloten tot volledige transparantie gedurende het proces: bewoners en de gemeente zijn vanaf het begin met elkaar aan tafel gegaan zodat de dialoog kon worden gevoerd en er tijdens de eerste bijeenkomst al zoveel mogelijk gevoeligheden boven tafel konden komen.

Om de transparantie en participatie door bewoners te optimaliseren is er een online omgeving ingericht: havenzathe.BUURbook.nl waarop iedereen het proces kan volgen en alle verslagen en relevante stukken kan terugvinden. Ook kan eenieder daar zelf ideeën posten en reageren op voorstellen of op elkaars ideeën.

Het effect hiervan is meerledig:

- bewoners die niet bij een bewonersavond kunnen zijn kunnen toch meedoen.
- omdat iedereen mee kan doen, online of tijdens bewonersavonden, is het draagvlak naar verwachting groter en wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de kennis van de bewoners.
- bewoners krijgen beter inzicht in elkaars standpunten en de verantwoordelijkheden van de gemeente.

Gebruikelijk proces: discussie via de gemeente door inspraak en bewonersavonden: veel deelnemers voelen zich niet gehoord en informatie of bezwaren komen te laat beschikbaar.

Transparant proces met bewonersavonden én een onafhankelijk online platform: een 'ronde tafel': gemeente is zelf deelnemer in het proces. Online én offline dialoog tussen stakeholders.

- tegenstrijdige belangen worden door bewoners onderling bediscussieerd in plaats van dat de gemeente hier een knoop over doorhakt: de gemeente, dat zijn de bewoners!
- in een vroeg stadium komen alle gevoeligheden boven tafel wat de kans verkleint dat iets 'te laat in het proces' wordt ontdekt of ingebracht. Het proces verloopt daardoor naar verwachting effectiever.
- door de laagdrempelige deelname er is meer kans dat voortschrijdend inzicht nog kan worden verwerkt omdat het eerder boven tafel komt.
- transparantie voorkomt naar verwachting zoveel mogelijk de 'participatievalkuil' (het fenomeen dat bewoners zich niet gehoord voelen omdat het proces niet transparant is)

Er hebben drie bijeenkomsten plaatsgevonden. Tijdens de eerste bijeenkomst op 20 mei 2019 is de opgave uitgelegd en zijn de diverse wensen geïnventariseerd en thema's vastgesteld.

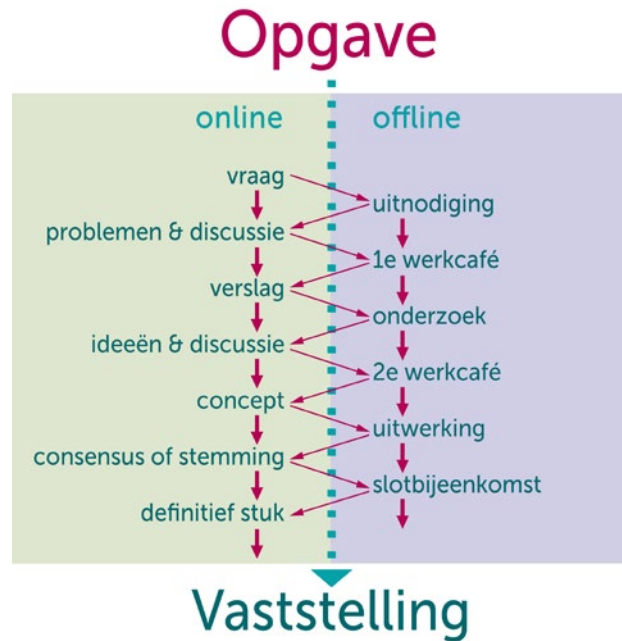
Tijdens de tweede bijeenkomst, het 1e werkcafé, op 19 juni 2019 zijn deze thema's met bewoners samen verder uitgediept.

Tijdens het 2e werkcafé, op 4 november is aan de hand van een aantal werkbladen een eerste aanzet voor een ontwerp gepresenteerd. Bewoners kregen hierdoor voor het eerst gevoel bij wat hun eerdere input concreet zou kunnen betekenen. Bewoners zijn tijdens dit 2e werkcafé per buurtje (fase) de dialoog aangegaan als opmaat naar de noodzakelijke samenwerking aan het herinrichtingsplan voor hun buurtje.

De uitnodigingen voor de bewonersavonden in de buurt zijn allemaal per brief verstuurd om ook de mensen die niet op internet actief zijn te bereiken. Er is telkens gecommuniceerd dat, ook als men niet bij de avond aanwezig kon zijn men toch kon meepraten via BUURbook.

Doel daarvan was transparantie en een inclusief proces te garanderen. naar verwachting heeft dat er toe geleid dat er vertrouwen is gewekt en dat men zich gehoord voelde.

Op havenzathe.BUURbook.nl zijn tijdens het proces ruim 45.000 pagina's bezocht. Havenzathe kent ongeveer 1650 inwoners en 650 huishoudens. Omdat binnen de meeste huishoudens vaak 1 persoon naar een informatieavond gaat of op BUURbook meekijkt (en daarmee de belangen van zijn of haar huishouden bewaakt) kun je stellen dat via havenzathe.BUURbook.nl bijna 60% van de huishoudens is bereikt.

schematische weergave van het online / offline proces

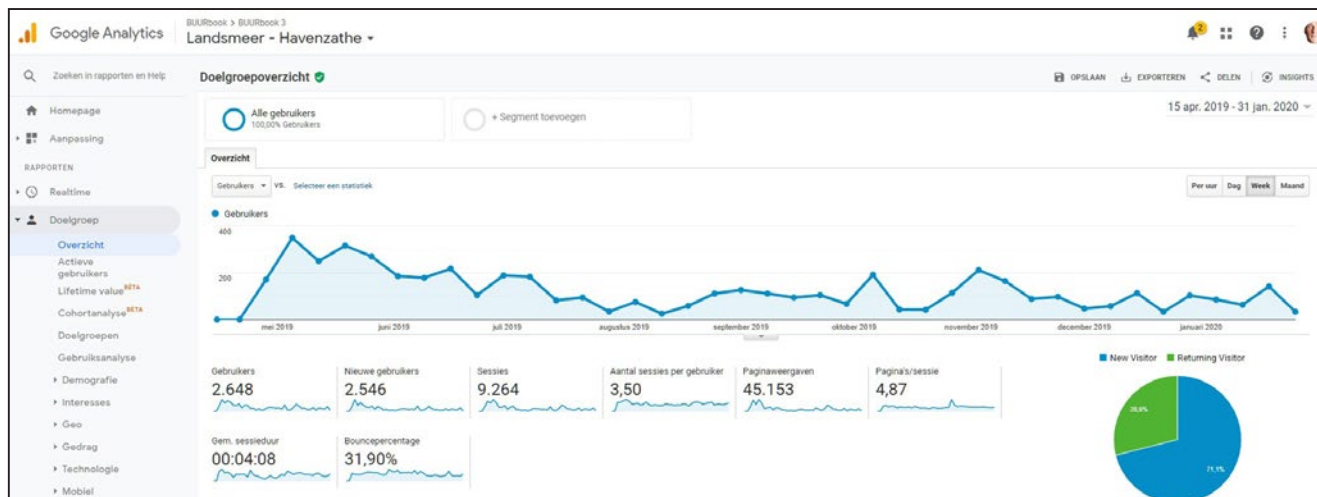
Op havenzathe.BUURbook.nl zijn inmiddels 388 deelnemers waarvan 370 bewoners. 266 bewoners hebben de app BUURbook gedownload. De drie bijeenkomsten zijn door respectievelijk 200, 50 en 100 bewoners bezocht.

Zo'n 18% van de bewonersaccounts op BUURbook heeft inmiddels 1 of meer berichten geplaatst. zo'n 35% heeft op 1 of meer berichten gereageerd. In totaal heeft dat in de 135 berichten bijna 1000 reacties opgeleverd.

Alleen meekijken lijkt passief maar het belang daarvan moet niet worden onderschat. Door de mogelijkheid ook online mee te kijken is naar verwachting een groter deel van de bewoners geïnformeerd.

23 maart 2020 zal samen met bewoners dit concept masterplan worden besproken. Op basis daarvan zullen de puntjes op de i worden gezet en zal het masterplan worden vastgesteld waarna de uitwerking van het herinrichtingsplan van de eerste fase van start kan gaan.

Het streven is dat heel Havenzathe naar ieders tevredenheid in 2027 geheel is heringericht!

bezoekers volgens Google Analytics (exclusief BUURbook app)

Analyse en uitgangspunten Havenzathe

Havenzathe is een groene woonwijk gebouwd eind jaren '60, een periode waarin het autobezit sterk in opkomst was en de auto volop werd gefaciliteerd in stedenbouwkundige plannen en woningopzet.

Havenzathe heeft kenmerken van de in die tijd veelvuldig gebouwde bloemkoolwijken met een ontsluitingsweg en daaraan gelegen woonerven. In Havenzathe is er echter geen sprake van woonerven in de zin van gemengd auto- fiets- en voetverkeer en een regime van stapvoets rijden, wel van voetgangershofjes en parkeerhofjes. Ook zijn de woningen hier en daar met de achterkanten naar de openbare ruimte gekeerd. Havenzathe kan in die zin stedenbouwkundig worden beschouwd als een voorloper van de bloemkoolwijk of als opvolger van de stroken- of stempelbouw.

De bebouwing in Havenzathe bestaat uit grotendeels gelijkvormige rijwoningen in een drietal types afgewisseld met een aantal geschakelde bungalows en tweekappers aan de randen. De helft van de rijwoningen heeft een garage en een besloten patio.

Havenzathe wordt ontsloten via een primaire (de M.L.Kingstraat) en secundaire, (de Burgweg) ontsluitingslus. Via deze lus vindt alle in- en uitgaand autoverkeer plaats en is er toegang tot zogenaamde 'garagestraten' en 'parkeerhofjes' die de achterkanten van de percelen van de rijwoningen ontsluiten en de aan de waterkant gelegen bungalows. De woningen lijken als het ware willekeurig 'gestempeld' in de wijk. Zowel kopgevels, voorgevels,

als achtergevels en garages liggen aan de straat. Veel woningen hebben een voorgevel gelegen aan een voetgangers- of hofachtige ruimte.

De ontsluitingslus onderscheidt zich nu nauwelijks van de straten naar de 'parkeerhofjes' waardoor oriëntatie in de wijk lastig is en het als bezoeker voelt of je in een huizenzee bent belandt.

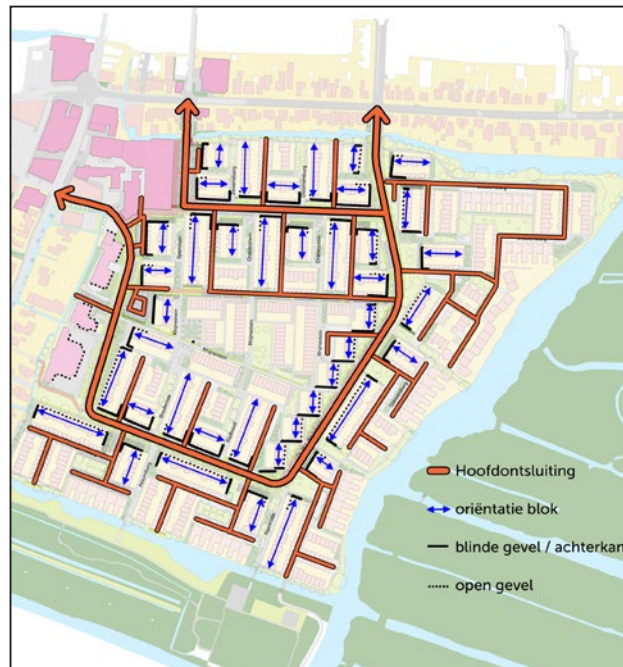
Door de openbare ruimte rustig en terughoudend te houden en de ontsluitingsweg beter te definiëren in één doorlopend profiel en een afwijkende kleur en door parkeeroplossingen consequent te kiezen kan dit onderscheid worden versterkt.

De ontsluitingslus krijgt daarom een roodbruine

verharding en wordt begeleidt door een gevarieerde groenstructuur met als hoofdtoon een lint van wit bloeiende planten, aantrekkelijk voor mens en dier en waar mogelijk aan weerszijden een bomenrij. De buurtjes krijgen juist een anthracietgrijze verharding en een kleurrijke beplanting.

Zo ontstaat een mooi en rustig onderscheid tussen de ontsluitingslus en de buurtjes wat de herkenbaarheid, de hiërarchie en de samenhang in de wijk verbeterd.

De ontsluitingslus wordt het visitekaartje van de wijk en leidt langs de paretjes van de wijk: mooie groenplekken, doorkijkjes naar aantrekkelijke voetgangersgebieden, de voorzieningen, een

woningen met veel diverse oriëntaties langs de straten

stap 1: onderscheid in kleur en breedte hoofd- en buurtwegen

Analyse en uitgangspunten Havenzathe

'ontspannen' woonbebouwing en hier en daar een doorkijkje naar het landschap. Bestaande bomen worden zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk aangevuld zodat de ontsluitingslus zoveel mogelijk wordt begeleidt met stevige bomenrijen.

Fietsen wordt als een steeds belangrijker middel gezien voor gezondheid, bewegen en als alternatief voor de auto en voor woon/werkverkeer. Dat vergroot de roep om snelle, veilige, herkenbare en aantrekkelijke fietsroutes.

In de loop der jaren zijn er voor fietsers al een tweetal extra ontsluitingen de wijk in gerealiseerd: in de jaren '90 de fietsroute naar Amsterdam, 'het Amsterdamse

pad' die via Giessenburg aansluit op de M.L. Kingstraat en in 2013 een fietsdoorsteek langs 'OBS De Stap' naar Het Zuideinde.

Landsmeer wil het fietsen verder stimuleren en heeft daartoe een noord-zuid fietsroute gedefinieerd die aansluit op het Amsterdamse Pad zodat fietsers een aantrekkelijk en veilig alternatief hebben voor het steeds drukker en smalle Zuideinde.

Om diezelfde reden wordt een doorsteek langs IJpenstein en het winkelcentrum voorgesteld. Deze ruimte is nu alleen voor voetgangers ingericht maar wordt al veelvuldig befietst omdat dit de kortste weg is en bovendien een veilige weg voor kinderen naar school. om de veiligheid voor fietsers

verder te vergroten wordt een extra fietstraat over Rhijnestijnstraat voorgesteld en worden over de hele ontsluitingslus fietssuggestiestroken aangeduid.

Havenzathe kent relatief veel verharding. Door waar mogelijk wegen en trottoirs te versmallen of op te heffen waar deze weinig worden gebruikt en in de buurtjes functies te combineren (lopen en rijden op dezelfde straat zoals in een woonerf) kan de ruimte binnen de parkeerhofjes verder worden onderscheiden van die van de ontsluitingslussen en ontstaat er ruimte voor extra parkeren én groen omwille van waterberging en het voorkomen van hittestress in ons veranderend klimaat.

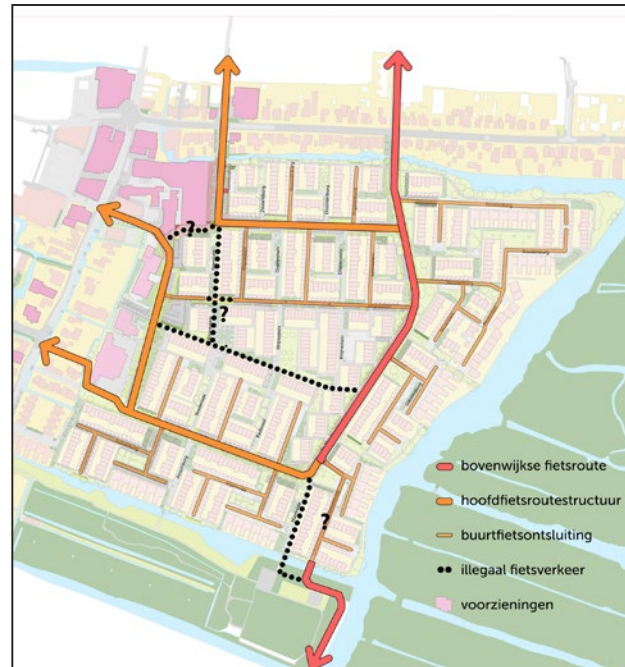
De voorzieningen in Havenzathe, een basisschool, een dienstencentrum, een buurthuis en een winkelcentrum dateren uit de jaren '80. Deze voorzieningen zijn hier en daar nogal 'in zichzelf gekeerd' en behoeven met name overdag de nodige parkeerruimte. Deze overlapt deels met de parkeerbehoefte van de woningen maar zet hier de groene uitstraling van Havenzathe flink onder druk.

De herontwikkeling van Havenzathe en in de toekomst de diverse voorzieningen biedt kansen op een veel opener en groenere uitstraling naar de Martin Luther Kingstraat.

Door de uitgangspunten uit dit masterplan te bewaken en consequent uit te werken de komende jaren kan Havenzathe in 8 jaar tijd een enorme kwaliteitssprong tegemoet zien!

stap 2: continuïteit ontsluitingswegen: bomenrijen en bloeiend lint

bestaand fietsnetwerk met knelpunten

A. Fasering hoofdplanstructuur en buurtjes

Het riool zal om budgettaire redenen niet in één keer in heel Havenzathe worden vervangen maar over een periode van in totaal 8 jaar tot en met 2027. Daartoe is Havenzathe opgedeeld in 8 fases (hierna ook wel 'buurtjes' genoemd).

Per fase zal samen met de in de betreffende fase belanghebbende bewoners worden overlegd hoe hun buurtje in detail zal worden heringericht.

Omdat met name de hoofdontsluitingswegen, de M.L. kingstraat en de Burgweg in meerdere fases liggen en om de samenhang op wijkniveau te waarborgen (overal dezelfde kleur bestrating bijvoorbeeld) is het nodig bepaalde elementen en uitgangspunten nu al tot op schetsplanniveau uit te werken en vast te leggen. Dit noemen we de hoofdplanstructuur. Ook belangrijke (fiets)verbindingen en beeldbepalende groenelementen zijn hierin opgenomen.

Dit masterplan legt vast hoe de belangrijkste wegen worden heringericht en wat belangrijk is voor de samenhang op wijkniveau: een schetsontwerp voor de inrichting van de M.L. Kingstraat en de Burgweg, voor de hoofdgroenstructuur, belangrijke fietsverbindingen, de parkeerbalans en de afvalinzameling. Voor de buurtjes zijn tevens principes voor herinrichting en parkeeroplossingen, kleur, materialisatie en het groen bedacht.

Per fase zal te zijner tijd aan de hand van de principes uit dit masterplan worden uitgewerkt hoe de straten, de parkeervakken en het groen en bijvoorbeeld de

speelvoorzieningen in de buurtjes exact worden ingevuld.

De kleuren en materialen en principedetails liggen dus met dit masterplan vast. Hoe bijvoorbeeld de parkeervakken precies komen te liggen zal samen met bewoners worden uitgewerkt.

In het overzicht op de volgende pagina is de fasering weergegeven en valt te zien welke fase wanneer aan de beurt is.

Een aantal woningen ligt op de grens van een fase. Deze woningen grenzen met hun voorgevel aan één fase en met hun garage aan een andere fase. Deze bewoners krijgen dus in één jaar een nieuwe openbare ruimte aan de voorgevel en in een ander jaar aan de achtergevel. De rioolaansluiting van de woningen ligt altijd aan de voorgevel.

Hieronder is te zien waar de grens ligt tussen de hoofdplanstructuur en de buurtjes.

grenzen hoofdplanstructuur en buurtjes

A. Fasering hoofdplanstructuur en buurtjes

fasering rioolvervangning en herinrichting openbare ruimte Havenzathe

B. Hoofdgroenstructuur

De huidige hoofdgroenstructuur bestaat uit een veelheid aan boomsoorten en, deels gedateerde, heesters. Uitgangspunt van de gemeente is een onderhoudsarme, niet overlastgevende beplanting en het zoveel mogelijk behouden van de huidige bomen en grotere heesters of als dat niet kan, herplanten.

Input bewoners

De bewoners hebben naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook samenvattend de volgende input geleverd:

Havenzathe is een groene buurt en dat moet zo blijven om de grotere hoeveelheden neerslag in de toekomst te kunnen blijven verwerken en voor een verkoelend effect. Waar mogelijk moet het waterbufferend vermogen boven- en ondergronds worden vergroot om hevige regenbuiten te kunnen verwerken en moet de (natuur- en verblijfs)kwaliteit van het groen worden verbeterd en de hoeveelheid groen worden vergroot: meer (fruit)bomen, zachtere voetpaden en meer bijen.

Aandachtspunten:

- de schaduwwerking (op zonnepanelen) door hoge bomen als die te dicht bij huizen staan
- het onderhoud / voorkomen van vallende takken.
- zorg voor variatie in bladkleur
- vaste beplanting: uitleg aan bewoners over beheer
- denk ter plaatse van de 'groene inprikkers' naar het landschap aan voldoende speelruimte/grasveldjes en beschutting tegen de wind.
-

Ontwerp

Om aan de input van bewoners te voldoen en de herkenbaarheid en continuïteit van de ontsluitingswegen te versterken zullen deze worden begeleid met robuust, herkenbaar groen:

1. 1e (>12m') of 2e grootte (6-12 m') bomen in 1 soort per wegdeel in rijen aan 1 zijde en waar mogelijk aan 2 zijden van de weg. Waar dit bij de herinrichting kan, worden de bomen direct geplaatst. Is dat niet wenselijk dan gebeurt dat als de huidige bomen vervangen moeten worden. Bij het plaatsen van bomen wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met bezonning.
2. bloeiend lint: een doorlopend lint van bloeiende vaste planten en heesters in witte tinten.

witbloeiende insectenvriendelijke planten en heesters

lage groenblijvende heesters als decor voor het bloeiend lint

3. bloeiende heesters hoog/laag tegen de gevels.
4. vakken met groenblijvende lage heesters als achtergrond / decor voor het bloeiend lint.
5. bloemrijk gras met bollen of bloemrijk graszaad.

In de belangrijkste stukken groen langs het water en in de doorzichten naar het landschap is gekozen voor meer 'natuurlijk' en extensief beheerd groen (niet tpv aanlegplaatsen bootjes):

1. natuurlijke oevers en riet (niet tpv aanlegplekken)
  2. wadi's met spelaanleidingen nabij het water, zie ook blz. 17
  3. autovrij einde garagestraten eindigend aan water.
  4. hoge begroeiing deels verwijderen / herinrichten waar nodig om 'zicht op landschap' te versterken
- Zie bijlage 1 voor meer toelichting op de groenvisie.

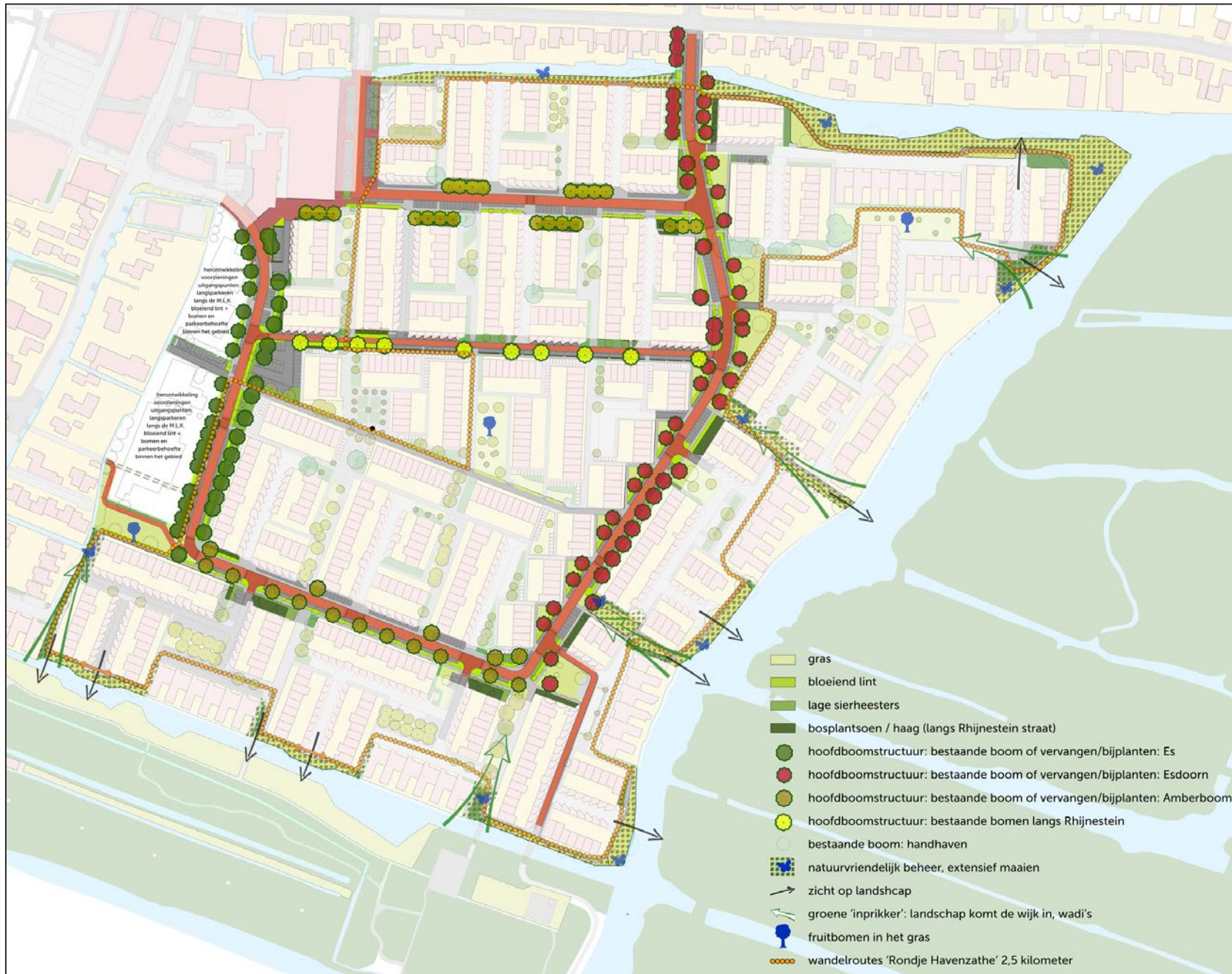

hoge en lage sierheesters voor de gevels

bloemrijk gras met vroege voorjaars- en verwilderingsbollen

B. Hoofdgroenstructuur

hoofdgroenstructuur Havenzathe

MLK-west: Es, 15-20 m'

MLK-zuid: Amberboom 12-15 m'

MLK-oost: esdoorn 12-15 m'

C. Groeninrichting buurtjes

Het huidige groen in de buurtjes bestaat uit een afwisseling van plantvakken met heesters, kort gemaaid gras en bomen. Uitgangspunt van de gemeente is dat bewoners hier meebeslissen over het groen in hun buurtje op basis van de uitgangspunten.

Input bewoners

De bewoners hebben naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook samenvattend de volgende input geleverd:

Er is behoefte aan een plezierige reeks afwisselende pleintjes en groene identiteiten met (fruit)bomen, struiken, meer bloemen maar ook ruimte om te spelen op gras. Er is een kwaliteitsslag nodig: meer variatie, 'vriendelijker' groen, meer bloemen en meer (diepwortelende) (fruit)bomen zijn gewenst. Ook worden groene daken, zachtere tuinen en groene gevels genoemd ten behoeve van waterbuffering. Ook de natuurwaarde moet hoger door meer bloemen en planten op te nemen die aantrekkelijk zijn voor bijen en insecten (bijenvakken) en bijvoorbeeld 'wormenhotels' te plaatsen. Bewoners willen best een rol spelen in het onderhoud van een deel van het groen maar dan moet wel goed worden afgestemd met de gemeente wat bewoners zelf doen.

Aandachtspunten:

- de schaduwwerking (op zonnepanelen) door hoge bomen als die te dicht bij huizen staan
- fruitbomen leveren mogelijk (vogel)overlast.
- vaste planten: uitleg beheer aan bewoners.
- Rhijnestein wil graag een proef met bijenvakken

- *maar niet te dicht bij spelende kinderen.*
- *groen in garagestraten prachtig! maar: afspraken nodig tussen burens in verband met begroeiing gevel en onderhoud/toegankelijkheid garages.*

Ontwerp

Samen met bewoners zal worden bepaald welke beplanting er in hun buurtje zal worden geplaatst. Hiervoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. langs grijze rijbanen een mix van roze bloeiers
2. daar waar hofjes tussen woningen niet aan de rijweg grenzen: kleurrijke vaste planten (bijv. methode griffioen, zie hiernaast) kruiden en fruitbomen in het gras, 'eetbare struiken' en insectvriendelijke soorten (niet bij spelen) of op de grotere grasvelden: wadi's
3. smallere paden: meer ruimte voor groen
4. groen in de garagestraten: een variatie aan klimplanten tegen de gevels aangelegd door de gemeente en onderhouden door de bewoners mits burens daar onderling afspraken over maken.

wadi, GreentoColour®-perken – van Griffioen

kleurrijke bloeiende vaste planten, 'methode griffioen' Wassenaar

fruitbomen in het gras

eetbare struiken: framboos en hazelaar

C. Groeninrichting buurtjes

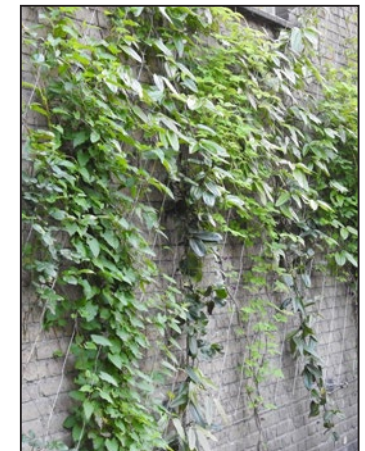
groeninrichting buurtjes Havenzathe

vuurdoorn tegen garagemuur

Blauwe regen tegen garagemuur

Kamperfoelie tegen garagemuur

D. Riolering en hemelwaterafvoer

Het huidige rioolstelsel bestaat uit een gescheiden stelsel voor vuilwater (DWA) en hemelwater (HWA). Dit stelsel zal in fasen geheel worden vervangen.

Uitgangspunten van de gemeente:

- hemelwater indien mogelijk vertraagd afvoeren naar sloten mits grondwaterstand niet te veel stijgt.
- capaciteit afvoerstelsel baseren op een regenbui 'bui 10' die gemiddeld eens in de 10 jaar voorkomt.
- HWA uitvoeren als drainage transport riool (DT-Riool): buis met gaatjes verbonden met het oppervlaktewater waardoor de grondwaterstand stabiel blijft in natte én droge periodes.
- nieuwe rioolleidingen komen in openbaar gebied.
- bestaande rioolleidingen onder particuliere tuinen worden vanwege veel overlast en hoge kosten niet verwijderd en volgeschuimd met schuimbeton.
- bestaande rioolleidingen in openbaar gebied worden verwijderd. Als dit ten koste zou gaan van een boom wordt het riool onder de boom niet verwijderd maar volgeschuimd met schuimbeton.
- inspectieputten worden tot een halve meter onder maaiveld verwijderd.

Input bewoners

De bewoners hebben naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook samenvattend de volgende input geleverd:

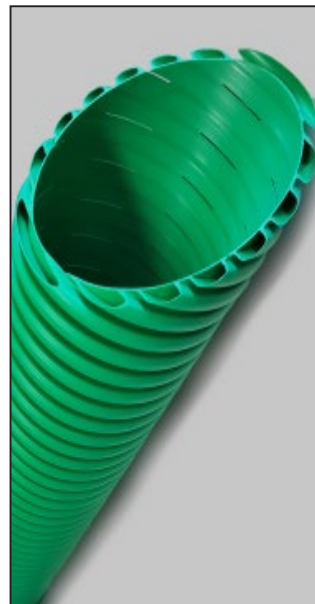
Zoveel mogelijk hemelwater zou bovengronds moeten worden gebufferd om wateroverlast te voorkomen. Veel mensen blijken belangstelling te hebben voor een (houten) regenton en grasdaken (zie 19. klimaatadaptatie)

Aandachtspunten:

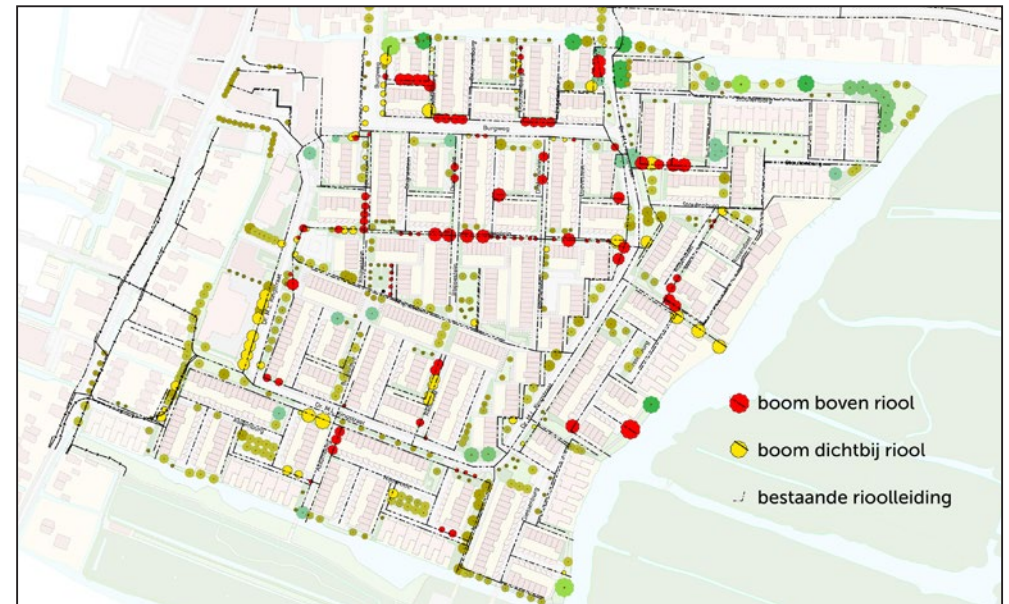
- *molgoten prima maar graag wel fietsvriendelijk*
- *vervuiling in de bovengrondse molgoten*
- *zorgen over vervuiling door het laten liggen van bestaande riolering en het volschuimen. (Deze zorgen zijn in een apart overleg tussen bewoners en de gemeente weggenomen)*
- *de (financiële) gevolgen voor (ophogen en herinrichten van) de voortuinen ivm de vervanging / verwijdering van de riolering*
- *tijdig en duidelijk communiceren over wat, wanneer en wie betaalt wat.*

Ontwerp

Waar de huidige riolering onder particuliere tuinen ligt wordt de huisaansluiting vanaf het oude hoofdriool overgezet naar het nieuwe hoofdriool.

Drainage Transport Rioolbuis

overzicht bestaande riolering onder bomen. Uitgangspunt is bomen behouden

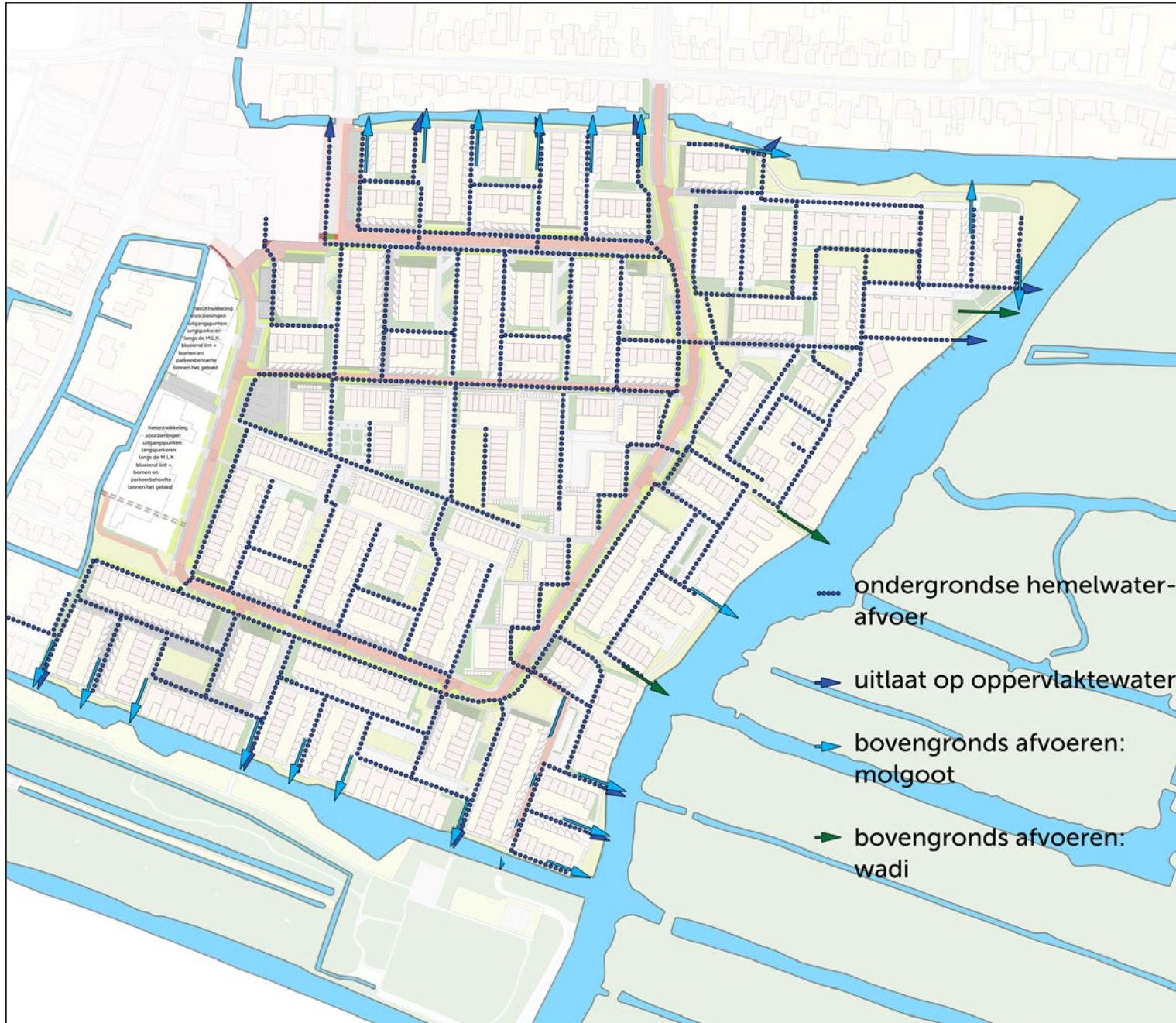
De overige huisaansluitingen worden vanaf de perceelgrens tot het nieuwe hoofdriool vernieuwd. De kosten van deze huisaansluitingen neemt in beide gevallen de gemeente voor haar rekening. In situaties waar deze werkzaamheden niet goed uitvoerbaar zijn, vanwege bijvoorbeeld een tuin die vol is gestort met beton, is maatwerk en overleg met bewoners noodzakelijk. De gemeente biedt gratis zand en tuinaarde ter beschikking aan bewoners. De aanleg en het ophogen van de tuinen moeten bewoners zelf verzorgen.

Verdere uitgangspunten:

- nabij oevers zal via een holprofiel in de straat en molgoten waar mogelijk het hemelwater bovengronds worden afgevoerd naar het oppervlaktewater om de riolering te ontlasten.

D. Riolering en hemelwaterafvoer

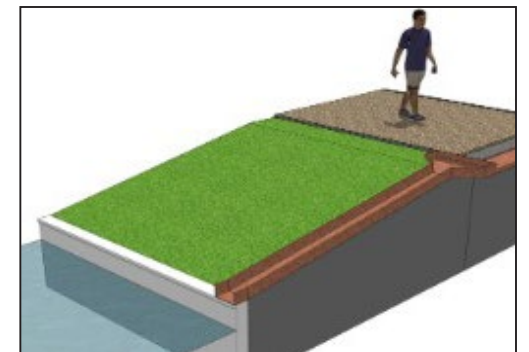
ontwerp voor de hemelwaterafvoer Havenzathe

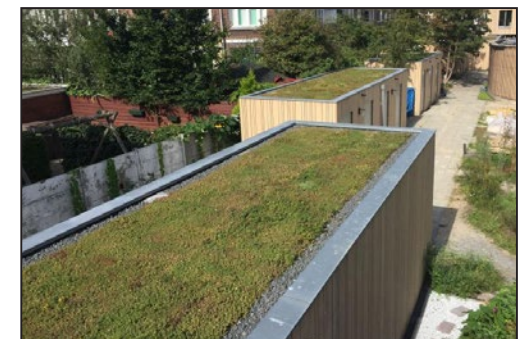
molgoot in garagestraten

wadi met speleanleiding / bovengrondse afwatering

goot plus vuilvanger naar sloot

groene daken op bergingen

E. Parkeren

Er wordt in Havenzathe zowel in vakken als langs de weg geparkeerd waardoor op de Burgweg een te smalle rijloper resteert. Ook in de garagestraten wordt geparkeerd wat in sommige gevallen de toegankelijk door nood- en hulpdiensten in gevaar brengt.

De huidige parkeergelegenheid in Havenzathe dekt volgens tellingen zo'n 85% van de totale behoefte wat volgens de norm net voldoende is. Sommige straten staan echter overvol waar elders capaciteit over is.

Input bewoners

De bewoners hebben naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook samenvattend de volgende input geleverd:

De parkeergelegenheid is in sommige delen van Havenzathe te weinig voor de hoeveelheid auto's die men gezamenlijk heeft. Op diverse plaatsen wordt er daardoor fout geparkeerd. Door de komst van laadpalen en aan de rand van de blauwe zone ontstaat er extra parkeerdruk op sommige tijdstippen. Garages worden weinig gebruikt en het parkeren in garagestraten belemmert de doorgang.

Aandachtspunten:

- maak waar mogelijk meer parkeerplaatsen en zorg voor een betere aanduiding
- meer parkeren ok, maar niet ten koste van groen
- voorkom over het trottoir heen stekende auto's
- Zorg ergens (buiten de wijk) voor (bewaakte) parkeerruimte voor grotere voertuigen
- Kan die blauwe zone niet worden opgeheven?
- Plaats meer (slimme) laadpalen

Ontwerp

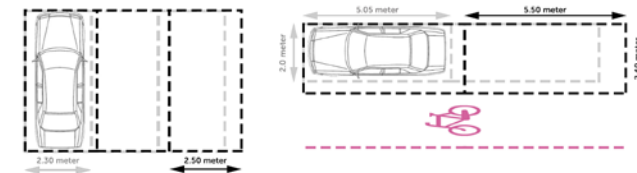
Ondanks dat de parkeerplaatsen wat groter zijn dan voorheen is gelukt het totaal aantal parkeerplaatsen langs de ontsluiting met 9 plaatsen te vergroten en wat beter te spreiden. Door slimmer met verharding om te gaan winnen we ruim 7.900 m² groen.

Waar deze win-win situatie niet lukte is gekozen voor behoud van het groen. Bewoners zullen daar dus iets verder moeten lopen voor een vrij plekje. Parkeren in garagestraten is in overleg met de nood- en hulpdiensten toegestaan aan de kant met de minste garages en mits de straat geen ontsluitingsweg is (zie blz. 23 fietsroute Rhijnestein)

Zie bijlage 2 voor de gedetailleerde parkeerbalans.

Verdere uitgangspunten:

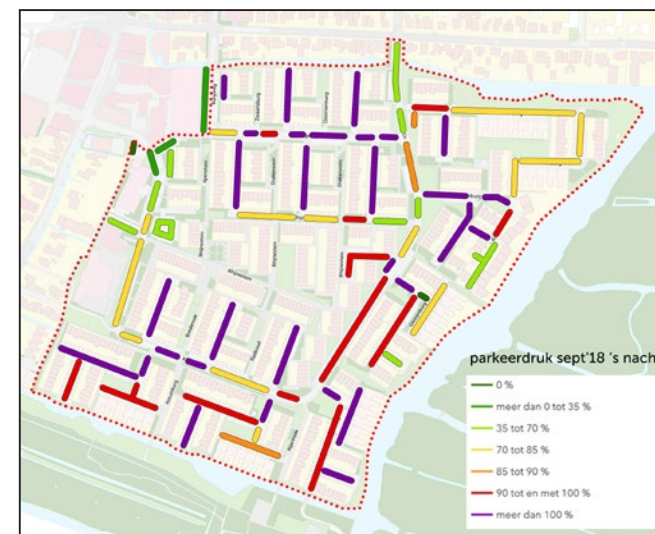
- parkeren op grastegels is in een woonwijk voor het groen niet levensvatbaar. Niet toegepast.
- in verband met de verkeersveiligheid is gekozen voor langs- of haaksparkeren. Schuinparkeren is gevaarlijk langs een weg waar ook fietsers rijden
- al het parkeren is in de nieuwe situatie in vakken. Buiten de vakken geldt een parkeerverbod.
- de parkeervakken worden groter dan nu. Dat vergoot de capaciteit door minder foutparkeren
- in de buurtjes zal met bewoners worden bepaald of en hoeveel parkeerplaatsen extra nodig zijn
- laadpalen worden op aanvraag geplaatst conform beleid
- autodelen zal worden gestimuleerd om zo het aantal (2e) auto's in de wijk te verminderen.

de gemiddelde auto is nu groter. Parkeerplaatsen groeien mee.

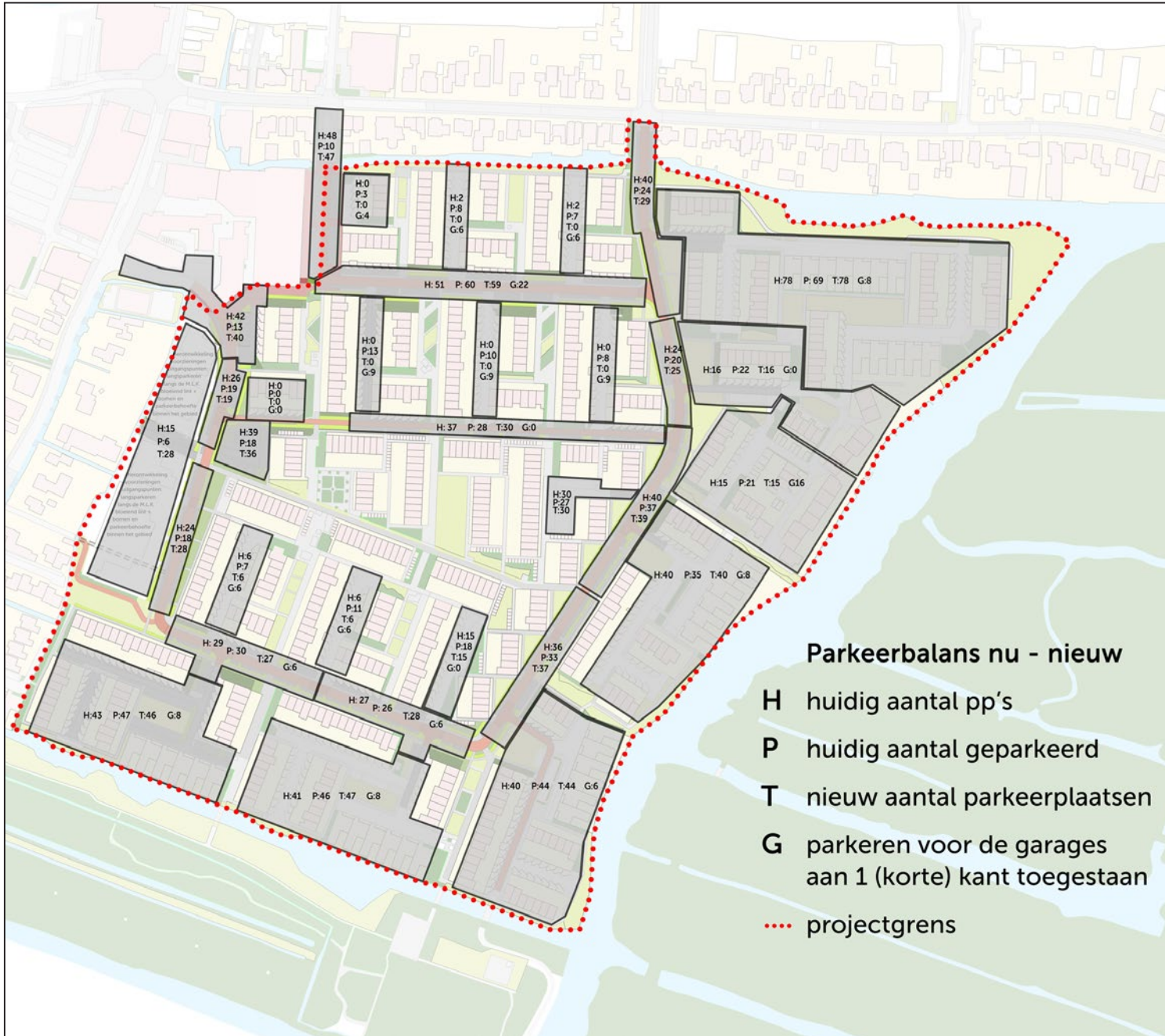

parkeren gebeurt nu in vakken én op straat. Straks alleen in vakken

huidige parkeerdruk Havenzathe

E. Parkeren

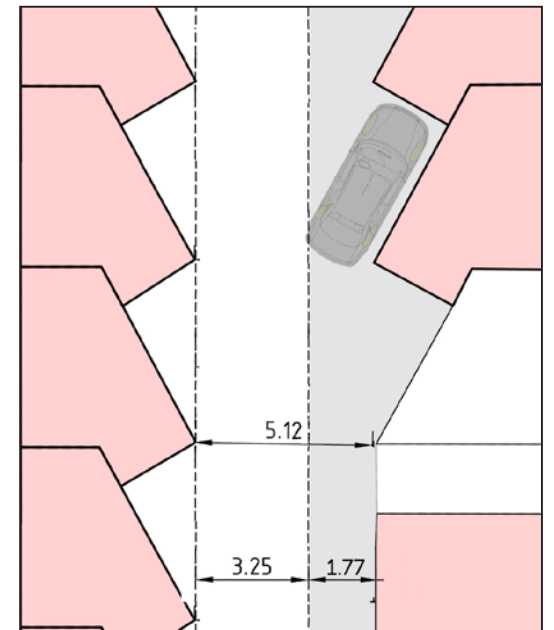
parkeerbalans Havenzathe vóór en na herstructurering

impressie parkeren in garagestraten

impressie parkeren in garagestraten

parkeren in garagestraten aan 'korte zijde' toegestaan

F. Herinrichtingsprincipes hoofdontsluitingswegen

Havenzathe wordt ontsloten door de M.L. Kingstraat en de Burgweg. Deze hoofdontsluitingswegen kennen momenteel een wisselend parkeerregime: in vakken, op straat, haaks, langs en schuin. De rijloper hebben een wisselende breedte. Op enkele wegvakken wordt gemiddeld te hard gereden zo is geconstateerd. Uitgangspunt van de gemeente is het verbeteren van de veiligheid, overal een gelijke breedte van de rijloper (5.80m') en een materialisatie in betonklinkers.

Input bewoners

De bewoners hebben naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook samenvattend de volgende input geleverd:

Havenzathe is bij het ontwerp 50 jaar geleden toegespitst op de auto en de voetganger en te weinig op de fiets. Toegenomen auto-, bezorg- en fietsverkeer, te snel rijdende en bochten afsnijdende auto's levert een algemeen onveilig gevoel voor fietsers waardoor men kinderen maar liever met de auto naar school brengt wat het probleem nog verder verergert. Voor voetgangers ervaart men het als onveilig om over te steken.

Aandachtspunten:

- veiligheid voor fietsers moet beter: maak fietsstroken op de ML Kingstraat en de Burgweg.
- leg geen plateaus voor de voetgangersgebiedjes om inrijdende bezorgers te ontmoedigen.
- maak liever smallere (verhoogde) parkeervakken zonder vakaanduiding dan dat er bomen moeten sneuvelen.

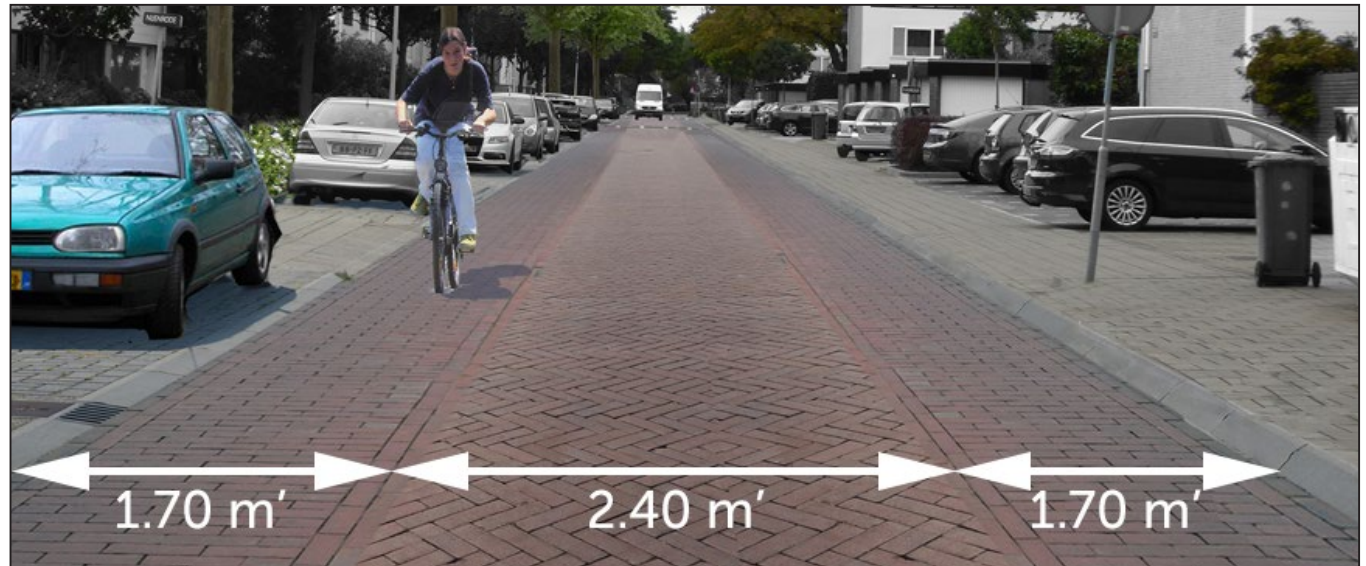
- *maak veilige oversteekplaatsen ter plaatse van de uitgangen van de voetgangersgebiedjes: zebra's of plateaus, ook op de Burgweg ter hoogte van de oversteek naar het winkelcentrum*
- *neem snelheidsremmende maatregelen op de M.L Kingstraat en de Burgweg*
- *versmal de M.L. Kingstraat en de Burgweg om de snelheid te verminderen.*
- *vrachtverkeer/bevoorrading Jumbo anders organiseren zodat die vrachtauto niet door de wijk hoeft.*
- *laat trottoirs doorlopen en houdt ze vrij van te dikke bomen: geef voetgangers voorrang*
- *voetpad achter de garageboxen langs is gevaarlijk.*
- *Stel een Kiss en Ride strook in bij OBS de Stap*
- *maak veiliger fietsroutes en oversteekplaatsen op plekken waar te hard wordt gereden.*

Ontwerpuitgangspunten

De MLK en Burgweg krijgen over de hele lengte een rijloper van 5.80 m' inclusief fietssuggestiestroken zodat auto's en fietsers elkaar veilig kunnen passeren. Verharding wordt waar mogelijk zoveel mogelijk verminderd wat de groene uitstraling verbetert. Ter plaatse van de afslagen naar de buurtjes worden plateaus aangelegd. Hard rijden is daardoor niet meer mogelijk. Oversteken wordt zo veiliger.

Verdere uitgangspunten:

- Materialisatie: beton. De rijloper krijgt een rode kleur. De fietssuggestiestroken worden in een ander verband gestraat. De parkeervakken worden donkergrijs en liggen verhoogd.
- Voor de voetgangersgebiedjes worden geen plateaus of inritbanden gelegd om bezorgers te ontmoedigen hier in te rijden.

de M.L. Kingstraat en Burgweg krijgen overal eenzelfde rode rijloper van 5.80 m' breed met fietssuggestiestroken

F. Herinrichtingsprincipes hoofdonthutingswegen

BESTAAND

bestaande kleuren: geelbruine bakstenen gevels, witte gevels (stucwerk), donkerbruine daklijsten, rijwegen heidegrijs. Trottoirs, parkeervakken, en secundaire wegen: grijs

NIEUW

rijwegen kleurvaste gesloten deklaag keperverband (vgl Keranova rosso, Struyk Verwo) fietsstroken, fietsstraten en molgoten halfsteensverband

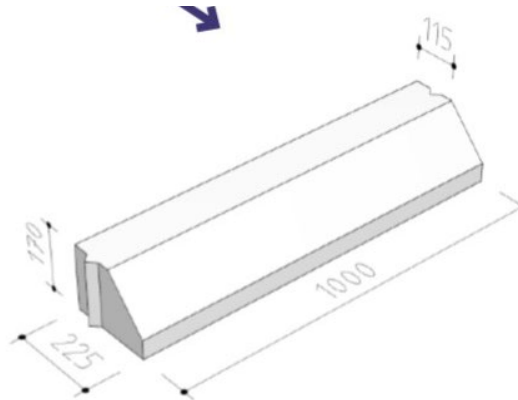
parkeervakken en secundaire wegen, donkergrijs kleurvaste gesloten deklaag (vgl Keranova antra van Struyk Verwo) in elleboogverband en keperverband

trottoirbanden RWS en uitstapstroken, beton met vellingkant 4/6 en een toplaag van uitgewassen gebroken grijs-graniet (1-3) zonder kleurtoeslag

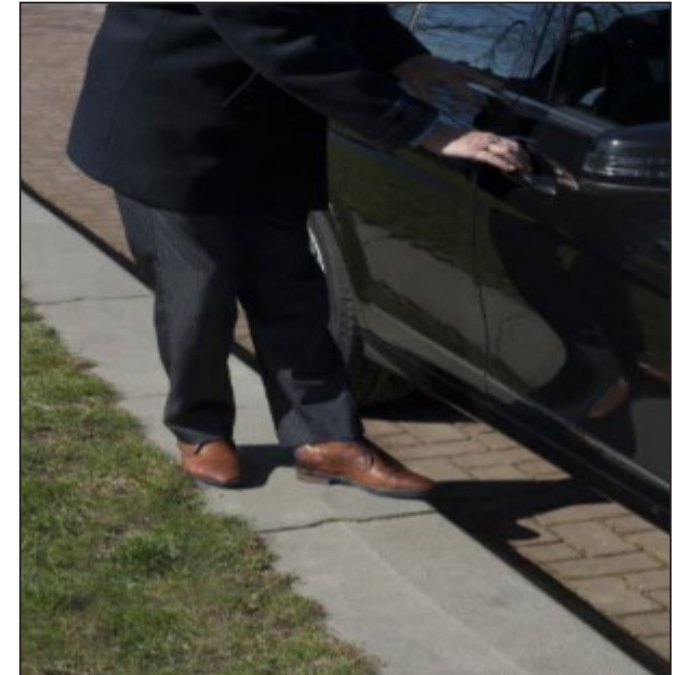
trottoirtegels 30x30, beton met vellingkant 4/6 en een toplaag van uitgewassen gebroken grijs-graniet (1-3) zonder kleurtoeslag

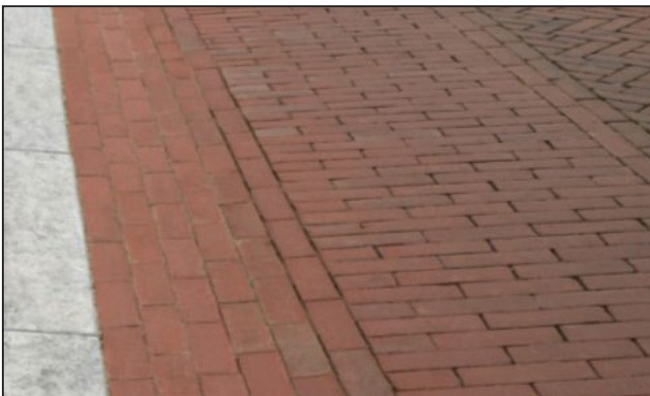
plateaudrempels iets donkerder van kleur: grotere attentiewaarde

parkeren op trottoirniveau. Oprijden middels een zgn. RWS-band

verhoogde uitstapband bij parkeren naast groen

molgoot, fietsstrook en rijweg: halfsteensverband en keperverband

G. Herinrichting Burgweg

Van de ontsluitingswegen is de parkeerdruk op de Burgweg het grootst. Deze straat wordt momenteel erg gedomineerd door geparkeerde auto's in lange rijen haakse parkeervakken én aan weerszijden langsparkeren op straat.

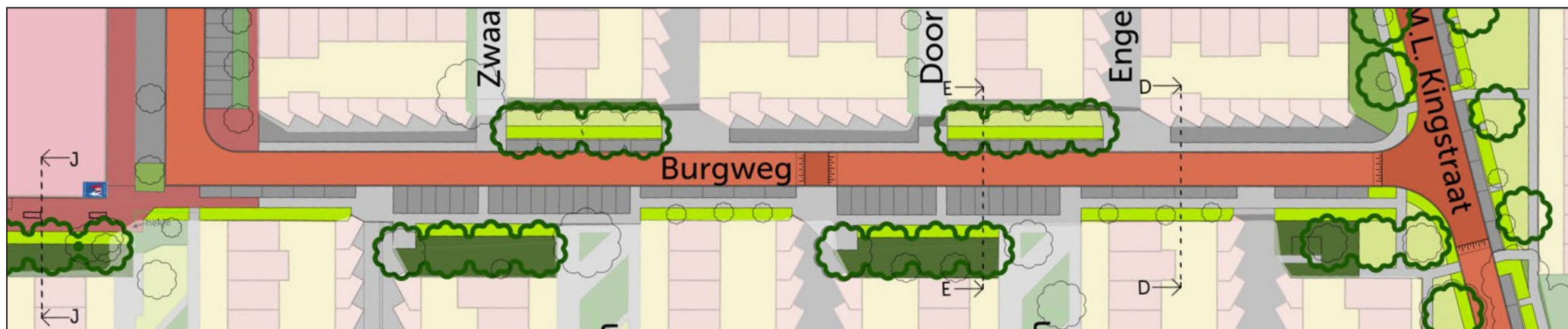
Van de nu 7 meter brede rijloper blijft daardoor soms slechts 3,5 meter over. Het voelt voor bewoners onveilig om de Burgweg als fietsroute te gebruiken.

Bijkomend probleem is dat de vrachtwagen van de Jumbo hier doorheen moet om gevaarlijk achteruit insteken vanaf de Van Beekstraat te voorkomen.

Om dit alles te verbeteren krijgt de Burgweg hetzelfde profiel als de M.L. Kingstraat (5.80 m' breedte) en leggen we de langspaarkeerplaatsen aan de noordzijde óp het trottoir. Voetgangers worden zo op natuurlijke wijze naar de overkant geleid

waardoor het gelijk veiliger wordt de opstelplaatsen voor de garageboxen te gebruiken. Als deze beter worden gebruikt kan dat de parkeerdruk op de Burgweg wat verlichten.

Hierdoor kunnen de jonge bomen aan de zuidkant van de Burgweg waarschijnlijk behouden blijven én ontstaat er ruimte voor 8 extra grote bomen als tegenhanger van de 8 bomen aan de noorzijde.

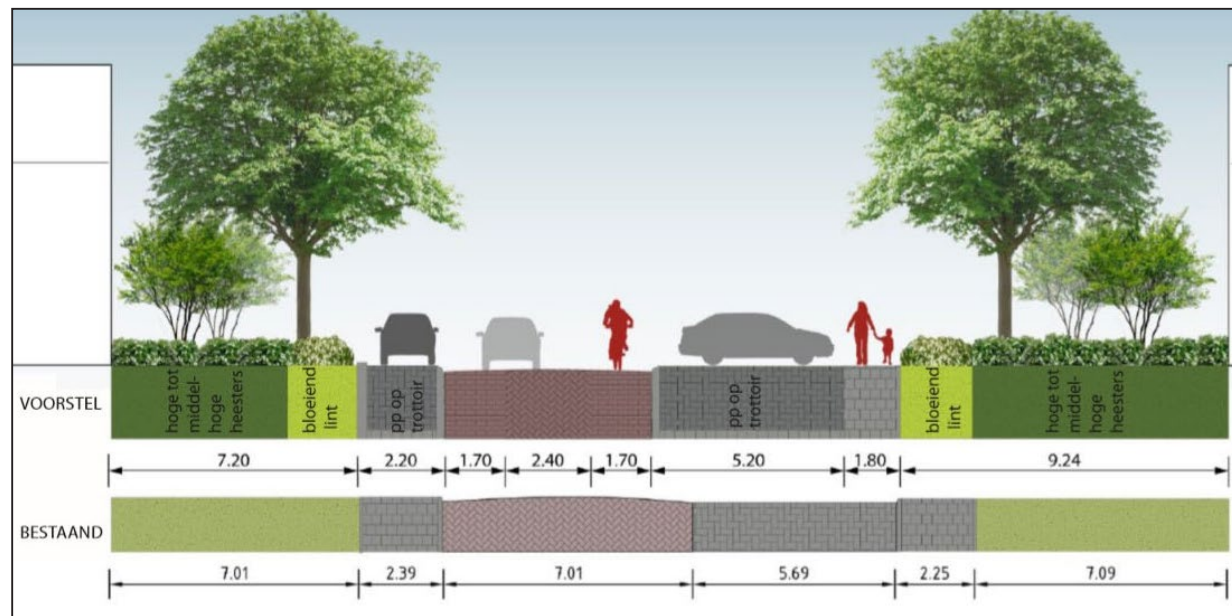

Burgweg na herinrichting

Burgweg bestaande situatie

G. Herinrichting Burgweg

Burgweg profiel D-D nu en nieuw

Burgweg profiel E-E nu en nieuw

Burgweg profiel E-E nu

Burgweg impressie profiel E-E nieuw

H. Herinrichting M.L. Kingstraat Oost

M.L. Kingstraat Oost-Noord bestaande situatie

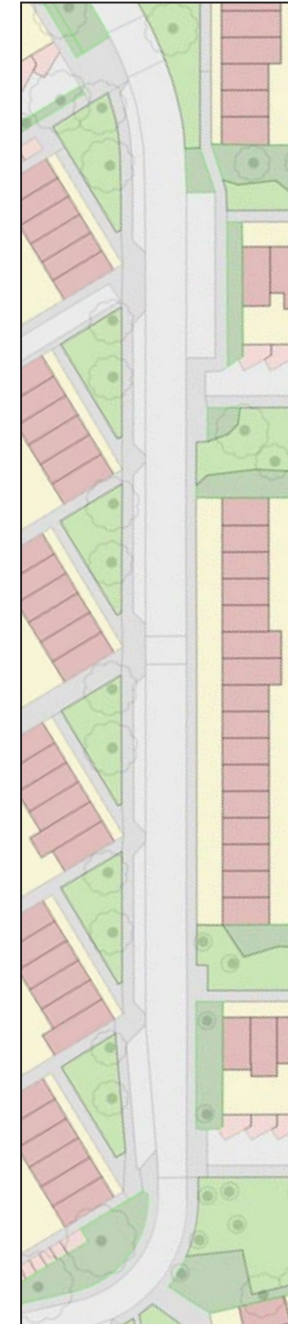
M.L. Kingstraat Oost-Noord na herinrichting

De M.L. Kingstraat Oost is het meest ontspannen deel van de ontsluitingswegen: met name in het noordoostelijke deel wordt de M.L. Kingstraat begeleidt door overvloedig groen en bomen. Iets om te koesteren en te bewaken!

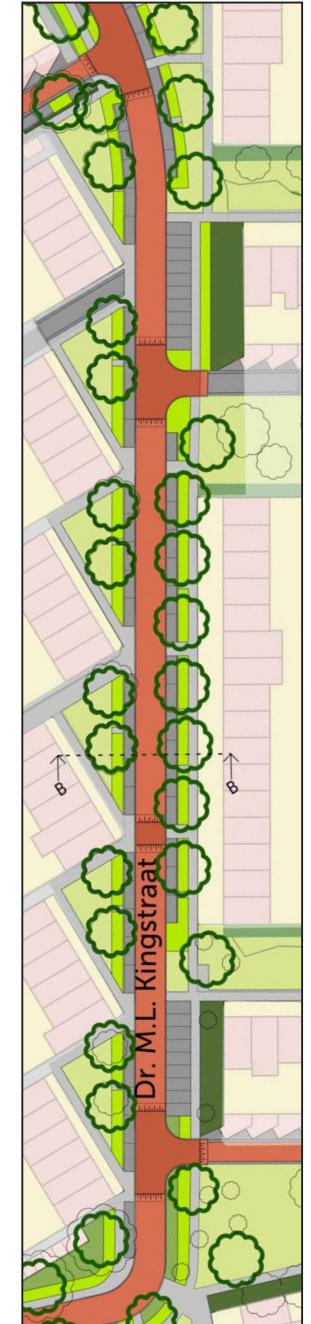
Waar mogelijk is het groene karakter verder versterkt door het haaks parkeren nabij de Van Beekstraat te vervangen door langsparkeren en door de parkeerplaatsen in het hofje voor Stoutenburg nrs 88 t/m 102 te verplaatsen naar 'om de hoek' in Stoutenburg en langs de M.L. Kingstraat. Hier ontstaat zo ruimte voor een bloemenweide.

Huidig parkeerhofje Stoutenburg nrs 88-102

M.L.K Oost-Zuid bestaand

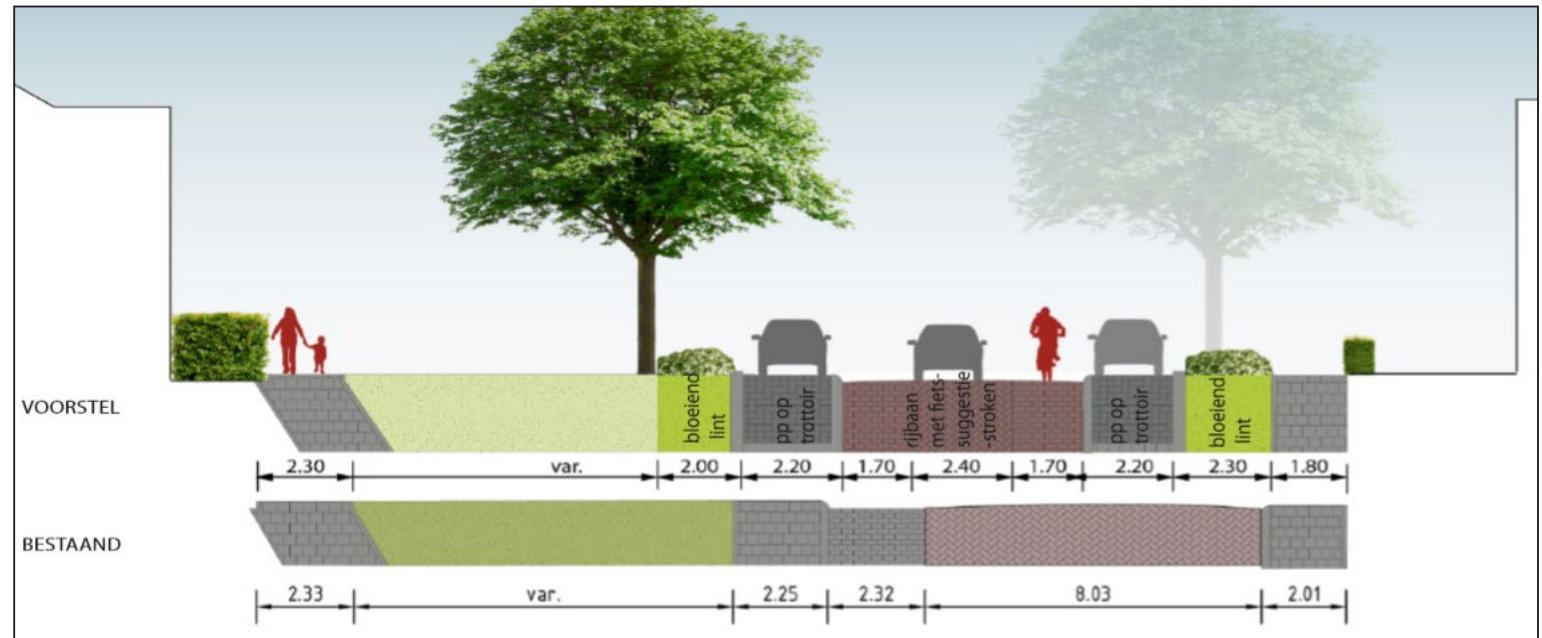
M.L.K Oost-Zuid nieuw

H. Herinrichting M.L. Kingstraat Oost

Het zuidelijke deel van de MLK Oost krijgt een extra groenstrook met bomen. Deze ruimte is gevonden door aan de westzijde (links op de kaart) het trottoir te vervangen door een brede 'uitstapband'. Het schuin parkeren is in verband met de veiligheid opgeheven.

In voldoende parkeerplaatsen is voorzien door extra haaks parkeren toe te voegen tegenover de kopgevel van Giessenburg. Doordat de rijloper iets is verschoven gaat dit hier vrijwel niet ten koste van groen.

M.L. Kingstraat Oost profiel B-B nu en nieuw

M.L. Kingstraat Oost profiel B-B nu

M.L. Kingstraat Oost impressie profiel B-B nieuw

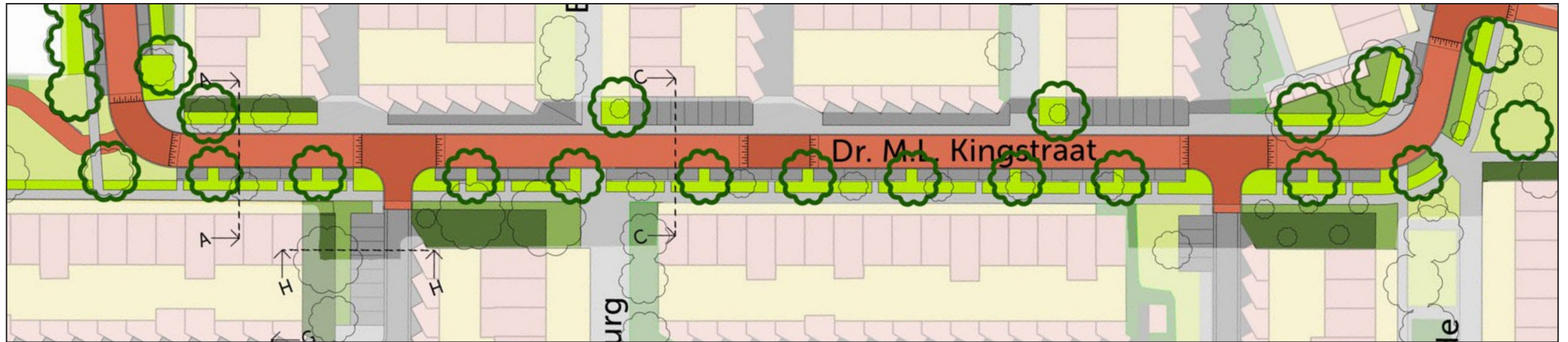
I. Herinrichting M.L. Kingstraat Zuid

De M.L. Kingstraat Zuid is van alle secties momenteel het 'hardst': er staan relatief weinig grote bomen en de noordzijde wordt vrijwel geheel in beslag genomen door parkeren, hetzij voor de daar aanwezige garages, hetzij op de kop van de woningen daar. Het contrast met de M.L. Kingstraat West kan bijna niet groter.

Om de M.L.K Zuid te verzachten is er voor gekozen

aan de zuidzijde een rij grote bomen toe te voegen. Hiertoe zijn er om de drie parkeervakken 'eilandjes' gemaakt zodat het 'bloeiend lint' regelmatig tot aan de rijloper ligt en de bomen voldoende groeimogelijkheden krijgen én iets verder van de gevels komen te staan. De huidige bomen blijven waar mogelijk staan totdat de nieuwe bomen te groot worden en ze worden verdrongen.

Het haakse parkeren aan de zuidkant van de M.L. Kingstraat is vervangen door langsparkeren. 'Om de hoek' in Assumburg respectievelijk Nijenrode is haaks parkeren toegevoegd zodat er voldoende parkeergelegenheid overblijft én er meer flexibiliteit en uitwisselingsmogelijkheden zijn met Assumburg en Nijenrode, zie de parkeerbalans in bijlage 2.

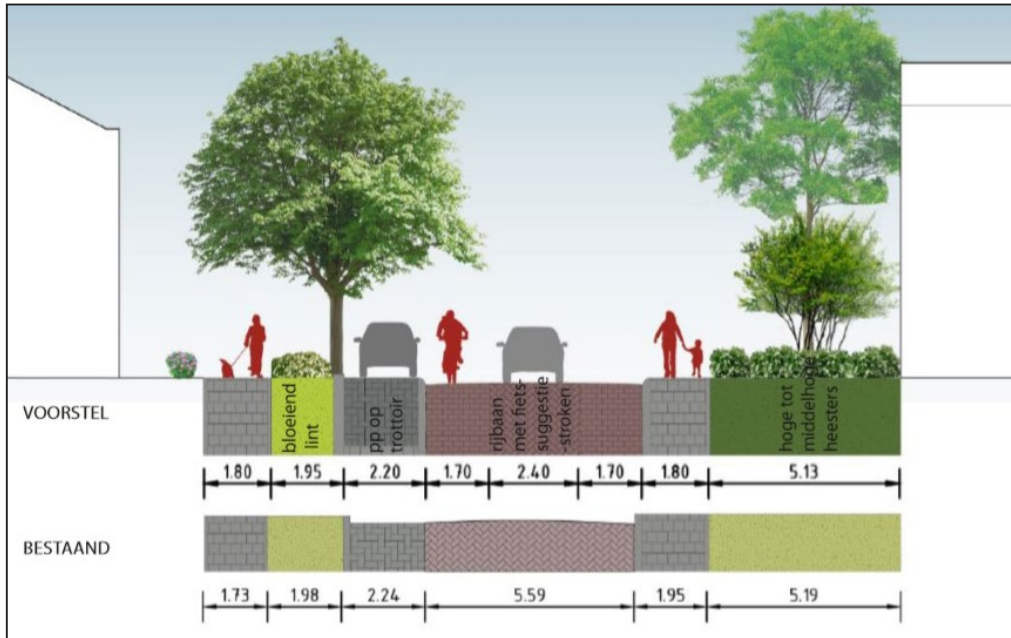

M.L. Kingstraat Zuid na herinrichting

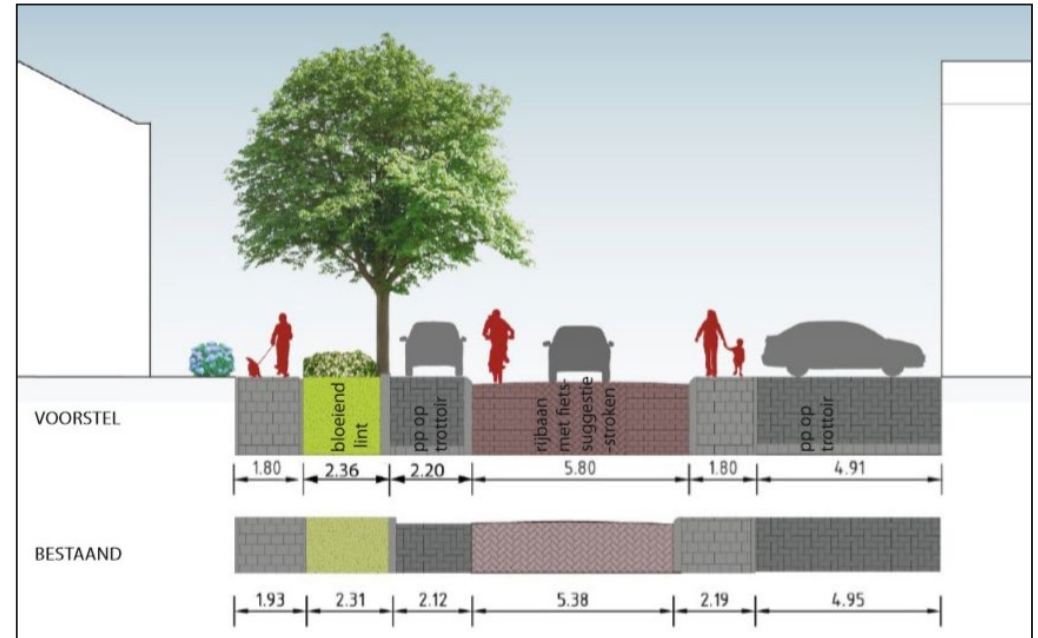

M.L. Kingstraat Zuid bestaande situatie

I. Herinrichting M.L. Kingstraat Zuid

M.L. Kingstraat Zuid profiel A-A nu en nieuw

M.L. Kingstraat Zuid profiel C-C nu en nieuw

M.L. Kingstraat Zuid profiel C-C nu

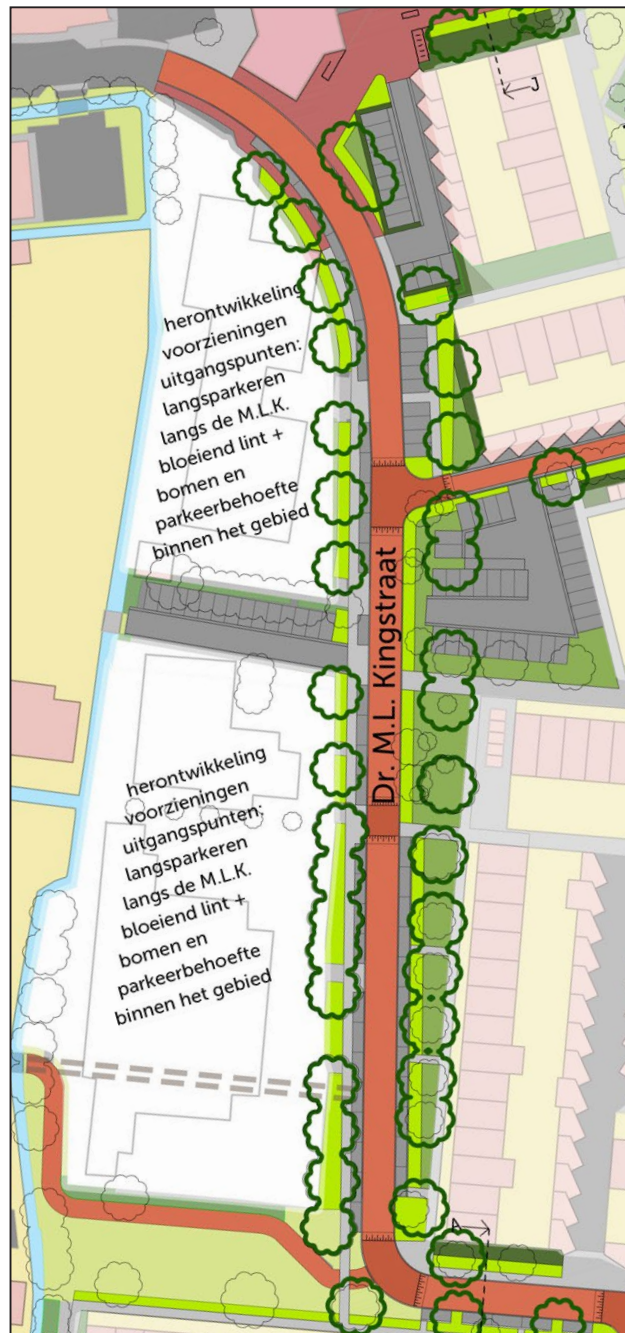

M.L. Kingstraat Zuid impressie profiel C-C nieuw

J. Herinrichting M.L. Kingstraat West en voorzieningen

M.L. Kingstraat West bestaande situatie

MLK-West: bij herinrichting continue wegprofiel doorzetten

De M.L. Kingstraat West ontsluit het voorzieningengebied en het woongebied. Dat levert in de praktijk soms spanningen op door parkerende bezoekers van de voorzieningen en van het winkelcentrum. In de loop der jaren zijn hier steeds meer parkeerplaatsen toegevoegd waardoor er van een groene entree van Havenzathe geen sprake meer is.

De diverse voorzieningen dateren uit de jaren '80 en zijn hier en daar nogal 'in zichzelf gekeerd' met name het winkelcentrum. De uitstraling is die van 'een achterkant' wat ook de sociale veiligheid niet ten goede komt.

Dit deel van de M.L. Kingstraat zal pas in 2027 worden heringericht. De kans bestaat dat er voor die tijd al voorzieningen worden herontwikkeld of aangepast. In dat geval zou de nadruk moeten liggen op het meer 'openen' van de voorzieningen naar de openbare ruimte: laat zien wat er te bieden is!

Er zijn twee vaststaande lijnen door het voorzieningengebied: de ontsluiting van het bedrijf 'Loon' en het fietspad naar het Zuideinde. Een herontwikkeling van de hele voorzieningengebied biedt kansen het verloop van deze lijnen te herzien waardoor het fietspad niet meer op de hoek van de M.L. Kingstraat aansluit, het parkeren beter kan worden georganiseerd én er meer ruimte ontstaat voor groen.

Zo kan de continuïteit en groene uitstraling van de M.L. Kingstraat hier op termijn enorm verbeteren.

K. Herinrichting voetgangerszones

Illegaal fietsverkeer over Rhijnestein

smallere voetpaden: 1.80m'. Indien brandweerp pad: 3.50m'

huidige entree Rhijnestein met inrit

Centraal in Havenzathe liggen aan 'Rhijnestein' een flink aantal woningen zonder garages. Deze zijn niet direct bereikbaar per auto maar worden ontsloten via een centraal gelegen 'voetgangersstraat' met daaraan diverse hofachtige ruimtes: een oase van rust voor voetgangers en spelende kinderen. Momenteel rijdt ook de vuilniswagen door Rhijnestein.

Input bewoners

De bewoners koesteren de kwaliteit van hun woonsituatie maar hebben klachten over fietsers die de straat gebruiken om te fietsen en pakketbezorgers die de voetgangersgebieden inrijden om pakketten te bezorgen. Ook enkele bewoners zelf schenden het inrijverbod.

Naar aanleiding hiervan zijn de volgende werkbare verbeterpunten gesuggereerd:

voorbeeld herinrichting: geen plateau, smaller en mét paaltjes

- *inritten afsluiten voor bezorgend verkeer dmv (rood-witte) paaltjes*
- *duidelijk maken waar wel en waar niet mag worden gereden in voetgangersgebieden*
- *toegang naar hofjes moeilijker maken om de snelheid te remmen door drempels te verplaatsen en/of schuine trottoirbanden te verwijderen.*

Ontwerp

Met het omvormen van Rhijnestein-sstraat (zie 12.) tot fietsstraat krijgt de wijk een korte Oost-West route wat het illegaal fietsen over de voetgangersgebieden kan verminderen.

De voetgangersgebieden worden allen herstraat met nieuwe trottoirtegels. De breedte van de voetgangersstraten wordt overal teruggebracht van 4.80 à 5.40 naar 3.50 m': genoeg voor de nood- en hulpdiensten en daardoor meer ruimte voor groen.

De entrees van Rhijnestein zullen iets worden versmald en er kunnen (uitneembare) paaltjes worden geplaatst. Alleen de nood- en hulpdiensten kunnen hier dan nog gebruik van maken. Ook de vuilniswagen rijdt in deze nieuwe situatie niet langer door Rhijnestein (zie 15. Afvalinzameling). De plateaudrempels zullen worden verwijderd om inrijdende fietsers te ontmoedigen.

De verwachting is dat met deze maatregelen het illegaal gebruik zal verminderen. De huidige voetgangerssymbolen op de bestrating zijn dan niet meer nodig.

L. Herinrichting buurtjes. Voorbeeld Assumburg

Uitgangspunt van de gemeente is de herinrichting van de buurtjes te zijner tijd samen met de bewoners verder uit te werken.

Om te zorgen dat deze herinrichting verkeerskundig, qua maatvoering, materialisatie en kleur goed aansluit op de hoofdontsluiting hebben we voor één van de buurtjes (Assumburg) alvast een voorzet gedaan.

Input bewoners

De bewoners hebben naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook geen duidelijke voorkeur voor het

behoud van de trottoirs. Er is in Assumburg een parkeertekort. Men heeft een voorkeur voor meer parkeerplaatsen maar met behoud van groen.

Ontwerp

Assumburg bestaat net als de meeste andere buurtjes uit garagestraten in combinatie met een parkeerhof dat tevens de geschakelde bungalows ontsluit.

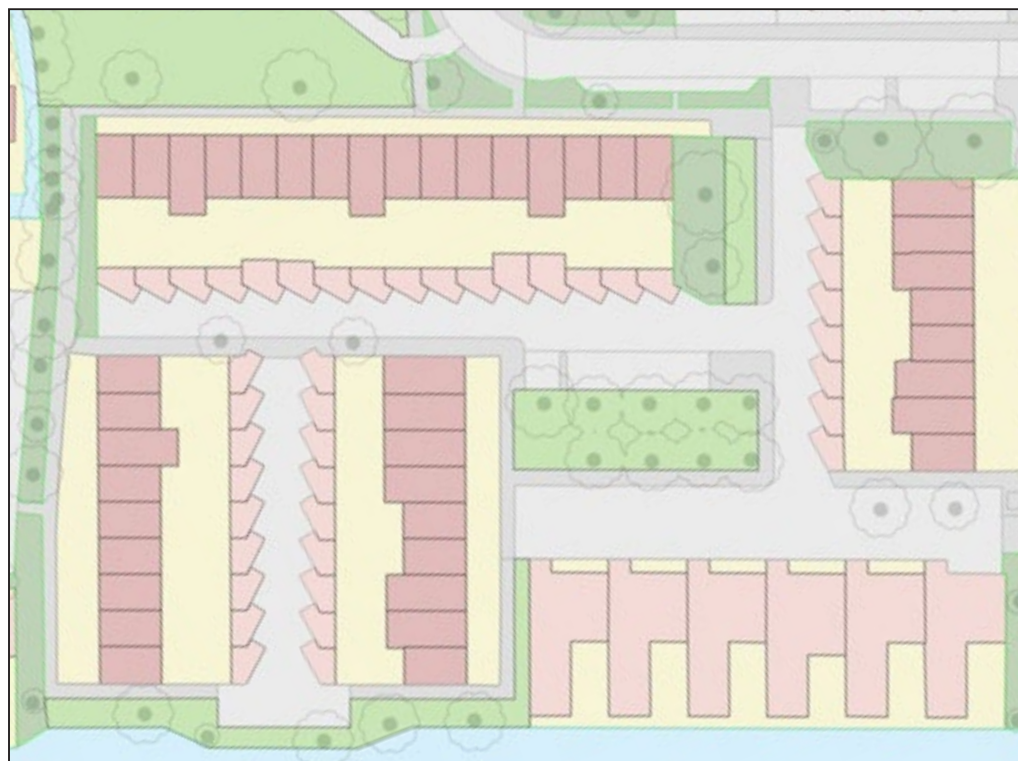
De wens van zowel meer parkeerplaatsen én meer groen kan als we de trottoirs opheffen. Vanaf het plateau op de hoofdontsluiting blijft de weg na

herinrichting op hetzelfde niveau. Zo ontstaat een soort 'shared space' waar zowel kan worden gereden als gelopen.

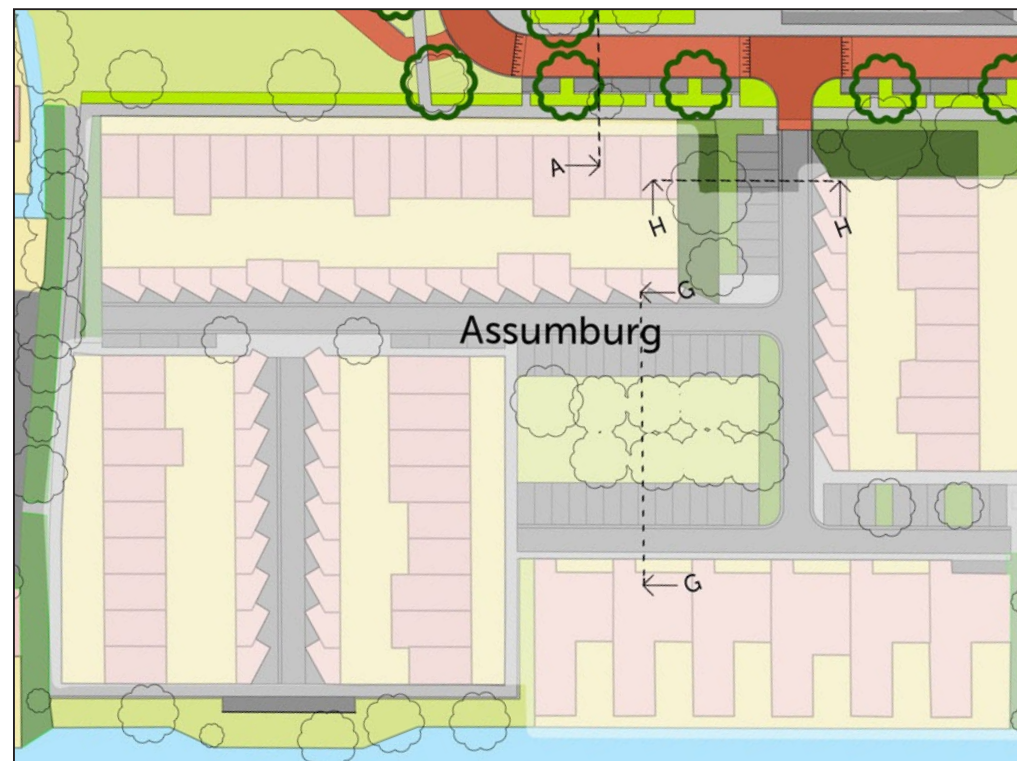
De bestrating wordt uitgevoerd in antraciet grijze betonklinkers. Zo ontstaat een mooi contrast met de M.L. Kingstraat en de Burgweg.

In plaats van de trottoirs ontstaat ruimte voor extra parkeervakken én extra groen. Alle bestaande bomen kunnen op deze manier behouden blijven.

Het eind van de garagestraat aan het water blijft vrij van geparkeerde auto's waardoor het groen langs de wandelroute hier de baas wordt.

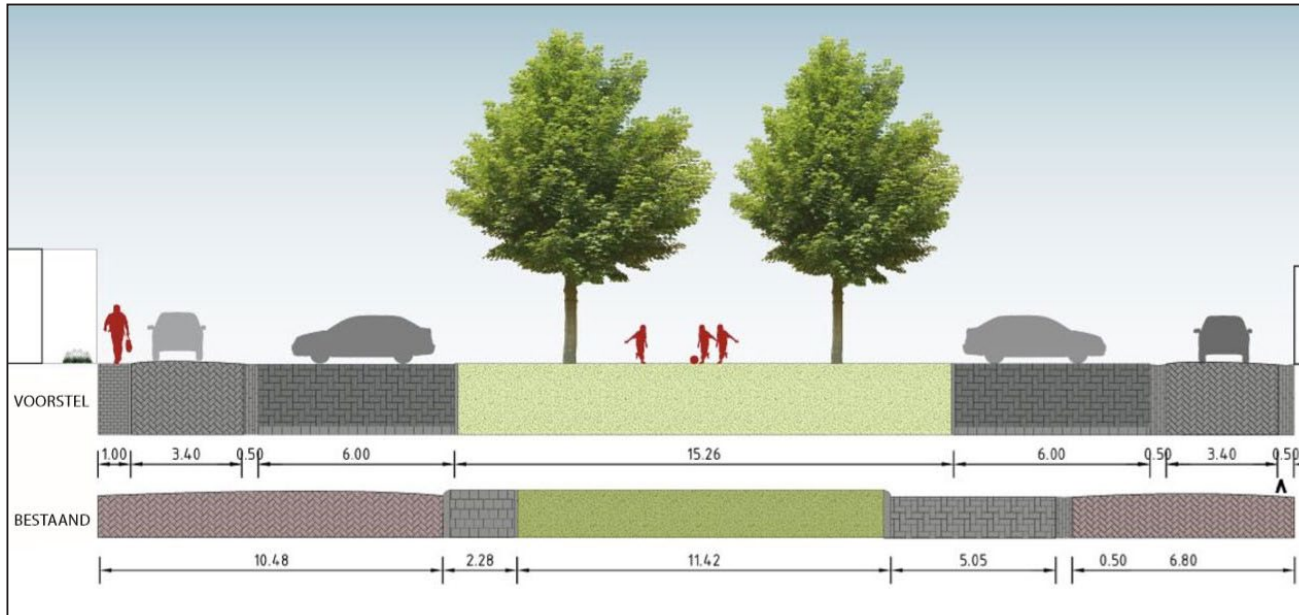

Assumburg bestaande situatie

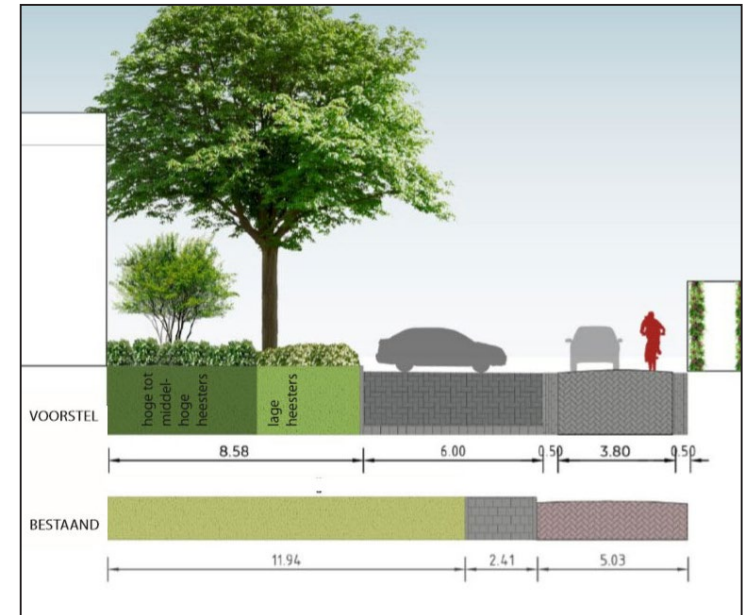

Assumburg na herstructurering

L. Herinrichting buurtjes. Voorbeeld Assumburg

Assumburg profiel G-G nu en nieuw

Assumburg profiel H-H nu en nieuw

Assumburg profiel H-H nu

Assumburg impressie profiel H-H nieuw

M. Fietsroutes en herinrichting Rhijnestein straat

Rhijnestein is momenteel een voor de brandweer té smalle straat. Uitgangspunt van de gemeente is deze te verbreden om de toegankelijkheid voor nood- en hulpdiensten veilig te stellen.

Input bewoners

De bewoners begrijpen de noodzaak van het breder en daarmee veiliger maken van Rhijnestein-straat en het instellen van 1-richtingverkeer. Men vraagt ook aandacht voor het voldoende vrijhouden van de bochten komende uit de garagestraten.

Men is benieuwd naar de fietsstraat/doorsteek.

Ontwerp

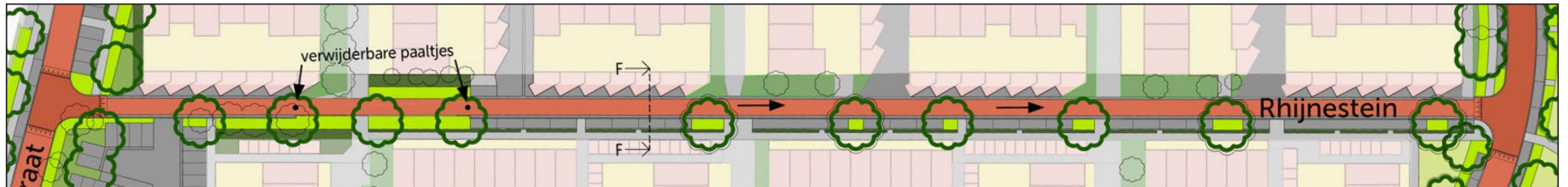
Voor Rhijnestein hebben we daarom een variant mét en zonder fietsstraat uitgewerkt. In de variant fietsstraat wordt de straat 50 cm breder (zodat fietsen in 2 richtingen kan worden toegestaan) en sluit het fietspad via de garagestraat achter Ilpenstein aan op de M.L. Kingstraat-West.

Zo ontstaat een kortere en veiligere fietsroute naar

de voorzieningen en de school wat het fietsverkeer via de voetgangersgebieden kan verminderen.

De westelijke garagestraat (toegang naar Rhijnestein) moet van de brandweer vrij blijven van geparkeerde auto's tenzij voor de variant fietsstraat wordt gekozen. In dat geval kan de brandweer daar in noodgevallen gebruik van maken (middels klappaaltjes).

In de garagestraten van Drakenstein en Loevestein blijft parkeren voor de garages toegestaan aan de zijde met de minste garages, zie ook blz. 19.

Rhijnestein na herinrichting, variant fietsstraat. De doorsteek is afgesloten met verwijderbare paaltjes. Bij deze variant staat de brandweer parkeren in Rhijnestein garagestraat toe

Rhijnestein na herinrichting, variant zonder fietsverbinding

Rhijnestein bestaande situatie

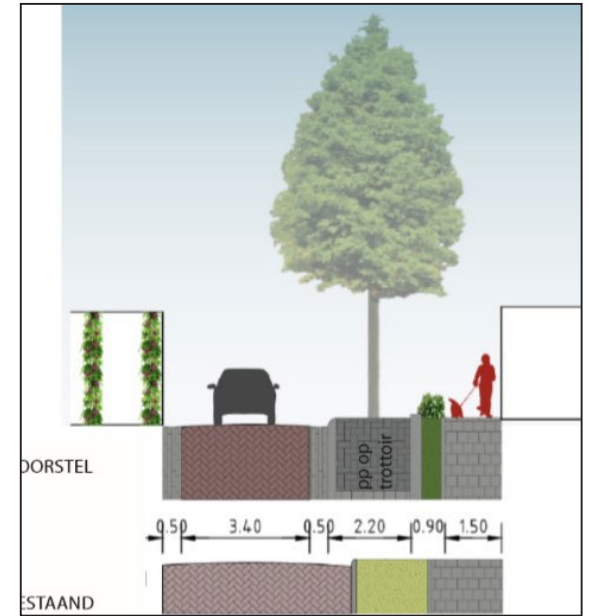
M. Fietsroutes en herinrichting Rhijnestein straat

Fietsroutes in Havenzathe en illegaal fietsverkeer

Fietsverbindingen in Havenzathe na herinrichting

Rhijnestein met fietsstraat profiel F-F nu en nieuw

Rhijnestein profiel F-F nu

Rhijnestein impressie profiel F-F nieuw

N. Doorsteek Ilpenstein

Tussen Ilpenstein en het winkelcentrum is een relatief smalle voetgangersdoorgang waaraan ook een entree van het winkelcentrum is gelegen. Deze doorgang wordt ook veelvuldig gebruikt door fietsers.

Bij het ontwerp van havenzathe is destijds te weinig rekening gehouden met de fiets. Fietsen wordt nu juist steeds populairder. Om fietsverkeer te stimuleren én te voorkomen dat hier ongelukken gebeuren is het noodzakelijk dit veiliger in te richten.

Input bewoners

Omdat aanpassing van deze doorsteek pal naast Ilpenstein ligt is met de bewoners van Ilpenstein apart overlegd over de situatie:

Bewoners vinden de huidige situatie vooral onveilig: voetgangers en fietsers zitten elkaar in de weg, het is onoverzichtelijk en gevaarlijk door parkerende auto's, scooters en achteruitrijdende vrachtwagens (tbv bevoorrading). Verder is het rommelig: luifel, bord, lichtmast, parkeerplaatsen, winkelwagentjes: het is een onduidelijke achterkantsituatie. Ook ervaart men overlast doordat bezoekers van het winkelcentrum soms hun garages blokkeren.

Ontwerp

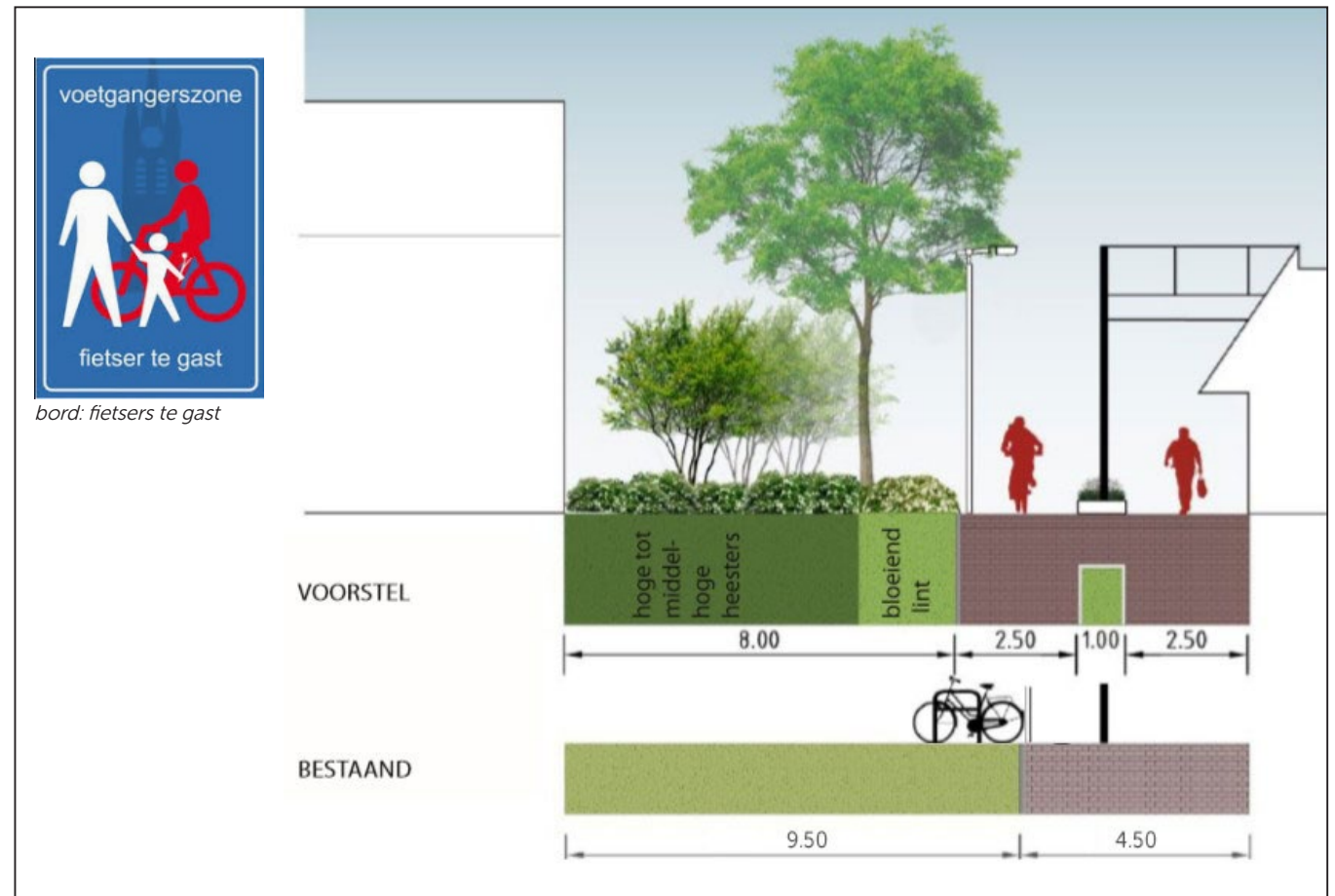
Om de situatie te verbeteren wordt de doorgang verbreed van 4,5 naar 6,5 meter, worden in overleg met de winkeliersvereniging de fietsenstallingen en de winkelwagentjes 'uit de loop' gehaald en wordt de hele zone tot aan de M.L. Kingstraat bestraat als voetgangersgebied met een bord 'fietsers te

gast' en 'uitgezonderd bevoorradingsverkeer'. Door de aanwezige luifel en het toevoegen van plantenbakken worden fietsers als het ware op natuurlijke wijze langs de zuidkant geleid.

De parkeerplaatsen worden verplaatst naar een 'parkeerkoffer' ontsloten via de garagestraat. Zo krijgt de entree van Havenzathe hier een groener karakter en neemt de hoeveelheid verharding af.

Bewoners van Ilpenstein nrs. 16 t/m 22 krijgen ontheffing om via de voetgangerszone in te rijden zodat ze ook vooruit hun garage kunnen inrijden.

In de groenstrook tussen Ilpenstein en het winkelcentrum is ruimte voor een aantal grote bomen. De groenstrook aan de Burgweg wordt iets verlegd en zal in overleg met de bewoners worden ingericht.

Ilpenstein profiel J-J nu en nieuw

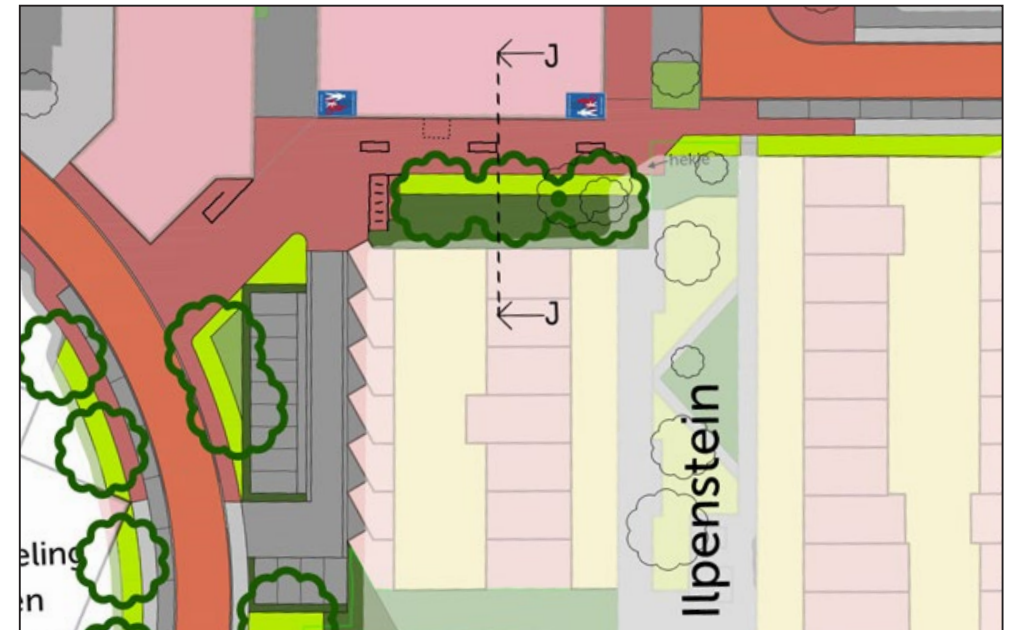
Doorsteek Ilpenstein huidige situatie

Ilpenstein impressie profiel J-J na herinrichting

Doorsteek ilpenstein bestaande situatie

Doorsteek Ilpenstein na herinrichting

O. Afvalinzameling

Momenteel wordt het afval huis aan huis ingezameld middels minicontainers (kliko's in de volksmond). Ieder huishouden heeft momenteel een container voor restafval (grijs) en één voor gft-afval (groente-, fruit- en tuinafval). Plastic-, Metaal- en Drankverpakkingen (PMD) worden wekelijks opgehaald. Bewoners kunnen dat aanbieden in zakken op de inzamelplaatsen. Voor de inzameling van papier, glas en kleding staan containers bij het winkelcentrum en een extra glasbak aan de M.L. Kingstraat-Zuid.

De kosten voor de inzameling van afval stijgen en de Rijksoverheid heeft gemeenten de taak gegeven de hoeveelheid restafval te verminderen. Zoals in veel gemeenten overweegt ook de gemeente Landsmeer om over te stappen op ondergrondse afvalinzameling voor restafval (waardoor het restafval bewezen verminderd) en mogelijk ook voor gft en PMD. Dit beleid moet nog worden opgesteld. De gemeente is benieuwd naar hoe de bewoners dit zien.

Input bewoners

Naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook is samenvattend de volgende input verzameld:

Er lijkt geen duidelijke voorkeur te bestaan voor het handhaven van de huidige situatie of voor ondergrondse afvalinzameling. Dat er door dit voorstel minder vuilniswagens door de voetgangersstraatjes zullen rijden en dat men van al die minicontainers af is wordt als voordeel genoemd. Er bestaat ergernis dat minicontainers soms te lang op de verzamelpunten

blijven staan en dat er soms plasticzakken rondzwerven. Men wil er in elk geval geen derde minicontainer voor PMD-afval bij. Negatief aan ondergrondse inzameling vindt men de grotere loopafstanden (vooral voor ouderen) en men heeft zorgen over volle containers die niet tijdig worden geleegd en de vervuiling die dat dan oplevert. Ook wordt er getwijfeld aan de nut en noodzaak van de plasticinzameling überhaupt door diverse artikelen in de media. Zolang het plasticafval op de huidige manier wordt ingezameld zouden kroonringen rond de lantaarnpalen een verbetering zijn om te voorkomen dat de plastic zakken wegwaaien.

Aandachtspunten:

- *voorkom te grote loopafstanden (voor ouderen)*
- *zorg voor voldoende grote vulopeningen*
- *zorg voor een goede verdeling over de wijk*
- *zorg dat de containers tijdig worden geleegd om vervuiling rondom de containers te voorkomen*
- *pas geen pasjessysteem toe!*
- *plaats de (ondergrondse) inzamelpunten zoveel mogelijk uit het zicht van woningen*
- *bedenk een oplossing voor groot afval en snoeiafval (in het seizoen)*
- *plaats in de wijk meer vuilnisbakken om zwerfafval te verminderen.*
- *plaats kroonringen rond de lichtmasten bij de inzamelpunten om plastic zakken op te hangen.*
- *stel compostvaten beschikbaar voor gft-afval of wellicht een buurtcompostpunt/wormenhotel*

Ontwerp

Omdat het beleid- en besluitvormingsproces nog loopt zal met elk scenario's rekening worden gehouden, zowel ondergronds als het handhaven van huidige situatie of een andere variant.

Bij de herinrichting van een fase zullen de huidige inzamellocaties worden herzien op overlast voor bewoners, herinrichting en gevaarlijke situaties (vuilniswagens die achteruit moeten rijden). Ook zal rekening worden gehouden met de eventuele overstap naar ondergronds verzamelen (ondergrond reserveren/vrij houden van kabels en leidingen) zodat bij een dergelijk besluit geen extra kosten hoeven te worden gemaakt voor het verleggen van kabels en leidingen.

De bestaande, de nieuwe en de te schrappen inzamelpunten zijn hiernaast aangegeven. De cirkels laten de mogelijke ondergrondse inzamellocaties zien (in het hart van de cirkel). Als besloten wordt tot ondergronds verzamelen zullen alleen deze punten overblijven. Voor 95% van de woningen geldt dat zij binnen 75 meter afstand van een inzamelpunt wonen. Een aantal woningen valt daar buiten. De grootste loopafstand is gemeten in Assumburg (110 meter). Daar is dat nu ook al het geval.

Bij elk inzamelpunt zullen kroonringen worden geplaatst voor het ophangen van plastic zakken. De afvalbakken in de openbare ruimte blijven gehandhaafd.

O. Afvalinzameling

afvalverwijdering Havenzathe

voorbeeld ondergrondse container

afvalbak model Bima

kroonring rond lichtmast

P. Spelen en ontmoeten

In Havenzathe zijn veel kleinere speelplekken in de voetgangershofjes: de 'blokplekken' met goede sociale controle maar waar de toestellen niet overal meer in goede staat zijn. In Rhijnestein is een 'buurtplek' voor een bredere doelgroep (5-14 jaar) evenals bij OBS 'de stap'. De buurtplek in Rhijnestein zal indien mogelijk vooruitlopend op de herinrichting al worden opgeknapt. Ook gaat de gemeente in overleg met de school over gezamenlijk beheer van het schoolplein zodat dit buiten schooltijden meer betekenis krijgt voor de buurt.

Input bewoners

Naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook is samenvattend de volgende input verzameld:

Men heeft een duidelijke voorkeur voor natuurlijk spelen in het groen voor alle leeftijden (ook 12+). Dat kan ook een spelaanleiding zijn in plaats van een toestel. Bewoners vinden het belangrijk bij de uitwerking van de fases mee te kunnen denken en beslissen over het wel of niet omvormen per hofje en of daar wel of niet bankjes bij of weg moeten. Bankjes geven zorgen over overlast door jongeren. De solitaire bankjes langs de ML King oost) kunnen worden verplaatst (die worden nauwelijks gebruikt. Aan bankjes langs het water wordt veel waarde gehecht.

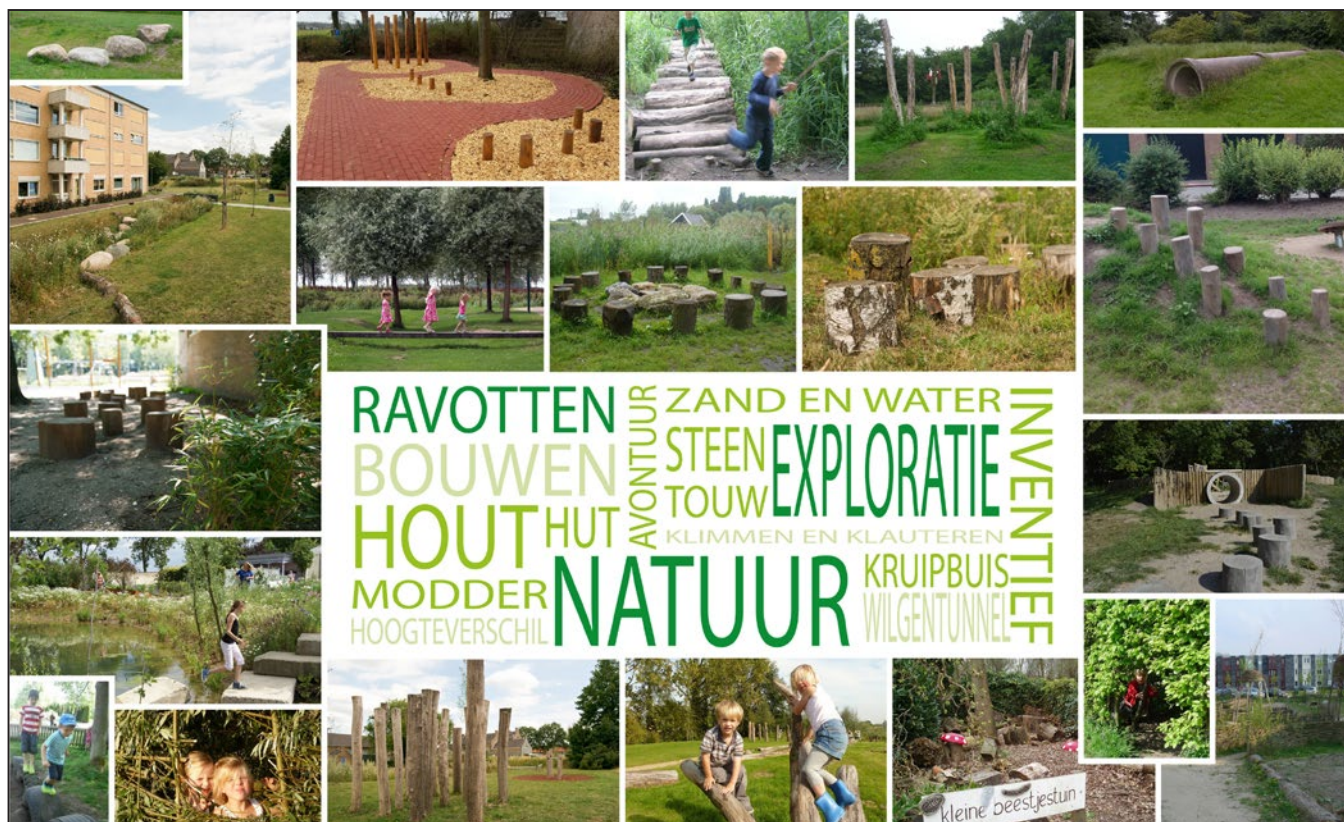
Aandachtspunten:

- bankjes van voldoende hoogte. Houd ze schoon
- voordeuren of open tuinen richting speelplekken: sociale controle.

- *wordt de centrale speelplek bij Rhijnestein niet te groot voor deze plek tussen de woningen?*
- *men is benieuwd naar het onderzoek door scholieren naar bankjes die 's nachts / 's avonds niet kunnen worden gebruikt*
- *beperk de hoeveelheid trampolines*
- *zoek balans tussen rust en spel*
- *onderzoek waar en of er behoefte bestaat aan een speelplek voor oudere jongeren. Een tafeltennistafel of graffitimuur bijvoorbeeld.*
- *waar kunnen jongeren ongestoord hangen zonder dat dat overlast oplevert?*
- *voorkom graffiti door begroeiing voor blinde gevels te plaatsen.*

Ontwerp

Speelplan heeft in overleg met de gemeente geïnventariseerd wat de mogelijkheden zijn en voorstellen gedaan. Bewoners hebben daaruit een voorkeur uitgesproken voor natuurlijk spelen in het groen. Voor herinrichting van een fase zal samen met bewoners worden bepaald hoe de speelplekken en bankjes zullen worden omgevormd, opgeknapt of verwijderd. Uitgangspunt is het speelbeleidsplan.

voorbeelden natuurlijk spelen in het groen van Speelplan

overzicht speelvoorzieningen en bankjes in Havenzathe

voetbalkooi schoolplein 'De Stap'

vervallen speelplek Rhijnestein

bankjes met hangjongeren

Q. Verlichting en veiligheid

Uitgangspunt van de gemeente is de lichtmasten in Havenzathe her te gebruiken en de armaturen (het deel waar de lamp in zit) te vervangen voor armaturen geschikt voor LED-verlichting.

De 6 m1 masten langs de M.L. Kingstraat en de Burgweg krijgen nieuwe (zelfde) armaturen met LED-verlichting.

De 4m1 masten bij het winkelcentrum zijn al van LED-verlichting voorzien.

Voor alle overige masten zijn tijdens het tweede werkcafé drie armaturen getoond. later is hier een vierde armatuur aan toegevoegd.

Input bewoners

Deze vier armaturen zijn op verzoek van bewoners in een proefopstelling geplaatst waarna door de gemeente een enquête is gehouden onder bewoners. Daaruit bleek dat optie 1: de KFK lite Leaflet (dat is het bestaande armatuur) de meeste stemmen kreeg. Aanvullend heeft men verder de volgende input:

het armatuur met de meeste stemmen: de KFK lite Leaflet

Extra verlichting in enkele voetgangersgebieden, t.p.v. Nijenrode 25 - 26, in de bergingsgangen en in de garagestraten is hier en daar wenselijk.

Ontwerp

- alle 4 m1 masten (met uitzondering van die bij het

winkelcentrum) krijgen nieuwe armaturen van het type KFK Lite Leaflet met LED-verlichting

- eventueel kunnen op donkere plekken aanvullend masten worden geplaatst. Dat zal in overleg met bewoners worden bepaald als hun fase aan de beurt is.

overzicht van verlichting in Havenzathe en indicatie van 'donkere plekken'

R. Energietransitie

Eén van de speerpunten vanuit de Rijksoverheid is dat aardgas vóór 2050 wordt uitgefaseerd. Uiterlijk in 2021 moet de gemeente hier per wijk zogenaamde 'wijkuitvoeringsplannen' klaar hebben. De gemeente heeft vooruitlopend hierop een gespecialiseerd bureau DWA, in 2018 een studie laten doen naar het mogelijk aardgasvrij maken van Havenzathe.

Deze studie schetst verschillende mogelijkheden voor het aardgasvrij maken van de wijk. De oplossing zal komen te liggen in reductie van het energieverbruik door goede isolatie van de woning in combinatie met een duurzaam, individueel of collectief warmtewinningssysteem.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat bewoners zelf verantwoordelijk zijn voor (investeringen die leiden tot) het verminderen van hun energieverbruik. Voor isolatiemaatregelen wordt bewoners nu al de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan gezamenlijke inkoopacties (in combinatie met subsidies vanuit het rijk).

Adviezen over warmtewinningssysteem en financiering ervan zullen terugkomen in de wijkuitvoeringsplannen.

Input bewoners

Bewoners hebben zorgen over de kosten, de consistentie van het beleid van de overheid (vb. afschaffen van de salderingsregeling) en de monopoliepositie van netbeheerders en grote bedrijven.

Duidelijk is wel dat energiebesparing (door isolatie)

sowieso de eerste stap is en dat de rioolvervangings een kans biedt om nu investeringen te doen waar iedereen baat bij heeft alhoewel men zich ook afvraagt of het niet slimmer is te wachten tot waterstof beschikbaar komt of de technische ontwikkeling verder is.
Er is vooral behoefte aan objectief, onafhankelijk advies over de mogelijkheden.

Verder genoemd:

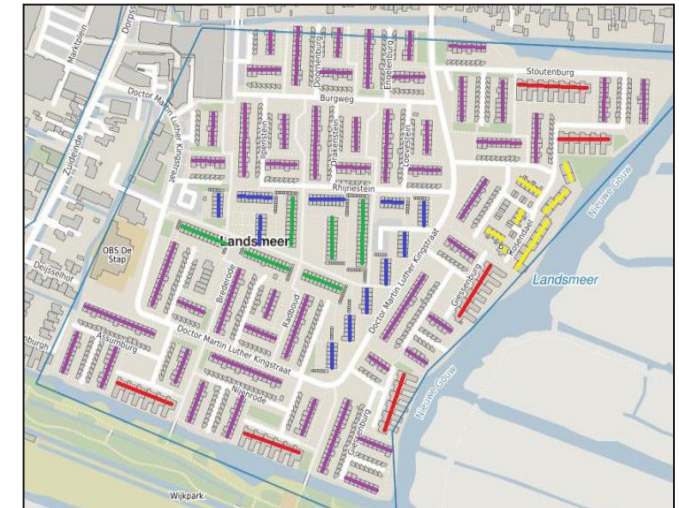
- *mogelijkheid elektriciteit in de wijk op te slaan.*
- *de buurt zelf de regie geven over haar energie (bijvoorbeeld middels een energiecollectief) om de monopoliepositie van grote bedrijven en netbeheerders te doorbreken.*
- *wat kost het om mijn woning te isoleren en hoe kan ik dat het beste / mooiste doen?*
- *kunnen we maatregelen samen uitvoeren?*
- *warmtewinning uit het riool.*
- *esthetische inpassing van zonnepanelen*
- *welstandseisen irt isolatiemaatregelen? (PM:?)*
- *schaduw door bomen irt zonnepanelen*

Ontwerp

De aanpassingen (isolatie woningen en realisatie infrastructuur duurzame warmte) lijken niet op korte termijn (vóór herinrichting) haalbaar. Zolang er geen alternatieve oplossing is uitgewerkt worden bestaande gasleidingen daarom bij de herinrichting vervangen door nieuwe (nodig omdat de gasleidingen 'grondroeringsgevoelig' zijn).

Om bewoners te helpen hun woningen te isoleren

werkt het onafhankelijke 'duurzaam bouwloket' voor 5 typen voorbeeldwoningen in Havenzathe kostenloos een gefaseerd isolatieplan en maatwerkadvies uit. Ook zullen er een inkoopacties worden georganiseerd voor zonnepanelen. Hiervoor zijn inmiddels diverse informatieavonden georganiseerd.

de 5 woningtypen in Havenzathe

voorbeeld zonnepanelen op garagedaken

S. Klimaatadaptatie

De laatste jaren komen er vaker extreme regenbuien voor. Dat is een trend die zich de komende jaren lijkt door te zetten.

De gemeente gaat hier bij het vervangen van de riolering en de aanleg van groen van uit (zie B. Hoofdgroenstructuur, C. groeninrichting buurtjes en D. Riolering en hemelwaterafvoer) door meer groen en waar mogelijk wadi's aan te leggen zodat het water in de grond kan infiltreren of bovengronds kan afstromen. De gemeente kan de wateroverlast door extreme regenbuien echter niet in haar eentje oplossen.

Ongeveer de helft van Havenzathe is privé terrein (woningen en privétuinen). Het is daarom van belang dat bewoners zelf ook maatregelen nemen.

Dat kan door tuinen te vergroenen of in plaats van harde tegels halfverharding aan te brengen; door de garages te voorzien van groene daken en door regentonnen te plaatsen in de tuinen. Door regentonnen stroomt er minder water naar het riool en door meer groen te maken stroomt het water minder snel naar het riool. Beiden maatregelen kunnen voorkomen dat de piekbelasting op het riool te groot wordt.

De gemeente heeft als uitgangspunt dat de kosten voor genoemde individuele maatregelen voor de bewoners zelf zijn. De gemeente wil bewoners hier wel graag in faciliteren.

Input bewoners

Naar aanleiding van getoonde informatie tijdens de diverse bijeenkomsten en via BUURbook is samenvattend de volgende input verzameld:

Veel mensen blijken belangstelling te hebben voor een (houten) regenton en grasdaken maar hierover bestaat nog veel onduidelijkheid over de kosten, (constructieve) haalbaarheid en het onderhoud en men heeft grote behoefte aan advies, collectieve inkoop en -aanleg en liefst subsidie.

regenton

daken potentieel geschikt om tot groen dak om te vormen

Maart 2020

In opdracht van de gemeente Landsmeer, projectleiders: Cynthia van Leeuwen-Lohman

Ontwerp, samenstelling en redactie: ir. Maarten van der Velde, MCD, stedenbouwkundige namens de gemeente Landsmeer

Modereren bewonersavonden en online discussies: BUURbook, platform voor co-creatie, Maarten van der Velde

Tekenwerk kaartmateriaal en rekenwerk: R'odor Advies, Marco Quist, Erik van Toor & Maarten van der Velde

Groenadvies: EcoConsult, Marieke Teunissen en Sacha Roering

Landschapsadvies: Rob Aben, landschapsarchitectuur

Verkeerskundig advies: Bonotraffics, Joop Mazier

Speelplaatsen advies: Speelplan: Marije Buiten en Aoife Wullur

Adviseur riolering: Jafeth Heining

Andere externe experts: Ellen Hermes, Spazzatura advies; Carla Onderdelinden, transitiereizen

Betrokken medewerkers gemeente: Anne Marie Niks, Aysin Yavas-Aktas, Carina van der Horst, Caroline Janssen, Jasper van Velthoven, Nicole Mommertz, Piet Cornelissen, Rene Dekker, Ria de Boer, Rudi Schoorstra en Sjoerd de Jong

Beeldverantwoording:

- foto advertentie blz. 2 en luchtfoto blz. 5: archief Landsmeer
- foto's blz. 12, 14 en 15: Econconsult
- foto's bomen blz. 13: <https://www.vdberk.nl/bomen>
- foto wadi blz. 14: <https://www.jonkershoveniers.nl>
- blz. 16 kaartje riolering onder bomen: gemeente Landsmeer
- blz. 16 plaatje DT-riool: <http://www.grainplastics.nl>
- blz. 17 molgoot in het midden: <https://edepot.wur.nl/15403> afkoppelen Limburg
- blz. 17 open goot in talud: gemeente Leiden
- blz. 17 groen daken: <https://klimaatkrachtig.nl/projecten/groene-mient-den-haag>
- blz. 37 ondergrondse container: <https://zeewolde-actueel.nl/algemeen/locaties-ondergrondse-containers-restafval-definitief-vastgesteld>
- blz. 37 afvalbak: <https://www.skwshop.nl/afvalbak-bima/1>
- foto blz. 37 kroonring: Charles en Greetje via <https://havenzathe.buurbook.nl/bericht/de-ellende-van-de-zakken-met-plastic-afval-68580>
- foto blz. 39 speelplek: <https://havenzathe.buurbook.nl/bericht/thema-spielen-en-ontmoeten-69314>
- foto blz. 39 jongeren: <https://hangjongerenhangouderen.wordpress.com/>
- foto armatuur blz. 40: <https://www.lightronics.nl/nl/armaturen/kfk-lite>
- foto's blz. 41: <https://newsolar.nl/>
- foto blz. 18 en 24 en 29: google streetview
- foto's en impressie blz 19, 20, 21, 23, 25, 27, 29 (midden links), 31, 33, en 35: Rob Aben, landschapsarchitectuur
- profielen blz. 23, 25, 27, 31, 33 en 34: Rob Aben, landschapsarchitectuur ism Maarten van der Velde
- foto Rhijnestein, blz. 29, 46 en 52: Ria de Boer, gemeente Landsmeer
- collage natuurlijk spelen bld. 38: speelplan
- blz. 41, 5 woningtypen: gemeente Landsmeer

Foto's en tekeningen zonder bronvermelding: Maarten van der Velde

Bijlage 1: Groenvisie toelichting

De vormgeving van de groenvakken zoals ingetekend in de kaart van het masterplan vormt de hoofdopzet. De vormgeving van de vakken met bosplantsoen en aangrenzend lage heesters zijn indicatief en moet verder worden ontworpen bij de uitwerking naar een inrichtingsplan evenals het beplantingsplan en de details. De insteek van de groene invulling is dat de beplanting zoveel mogelijk onderhoudsarm is.

Bomen Hoofdstructuur: langs de MLK en de Burgweg: robuuste boomstructuur, rijen met bomen minimaal aan 1 zijde maar liefst aan beide zijden van de weg. De gekozen soorten (bld. 13) zijn afgestemd op verwachte klimaatveranderingen en het bestaande sortiment wat goed groeit en geen overlast geeft. Bestaande bomen blijven waar mogelijk behouden. De genoemde soorten worden pas geplant zodra bestaande bomen moeten worden vervangen of niet meer passen in de nieuwe weginrichting.

Bloeiend lint langs de hoofdontsluiting

Aan minimaal 1 zijde van de straat een kleurrijke en bloeiende combinatie van heesters en vaste planten als een doorlopend lint met insectvriendelijke soorten die een groot deel van jaar bloeien, tegen droogte kunnen maar ook tegen hoge grondwaterstanden, wintervast, sterke groei/bloei, onkruid onderdrukkend. Veel huizen hebben deels witte gevels, het geeft rust als er witte tinten in het bloeiend lint terugkomen. Daarnaast contrasteert wit goed met de donkere rode steen waardoor het lint extra opvalt en een eenheid creëert. Het lint bestaat uit 1- 2 soorten heesters per vak of per 5 m lengte en een mix van groepen vaste

planten. De verhouding vaste planten – heesters zal, langs de de hele Martin Luther King weg, 50%:50% zijn.

Planten in goede teelaarde.

Uitgaande van strook minimaal 2,5 m zodat planten vrij kunnen uitgroeien en zonder overlast te geven. Vaste planten te beheren door periodiek te maaien (kort afzetten)

Combinatie van witte bloemrijke heesters en vaste planten, passend bij de (deels) witte gevels: Buddleja White Ball (juli-sept, 80-100cm), Potentilla 'Abbottswood' (mei-okt, 60-80cm), witte heesterroos (bijvoorbeeld Rosa White Decumba (City Flor roos) (doorbloeiend, 30-40cm), Symphitum grandiflorum (groenblijvende bodembedekkers voor de randen bijplant (april-mei 10-30cm); kan ook goede onder hagen in fietsstraat), witte zonnehoed Echinacea purpurea

Beplanting tegen gevels langs de hoofdstructuur

Beeld: Donkergroen: hoge tot middelhoge heesters (bosplantsoen), met witte (of roze en groene)tinten (past goed bij de witte gevels van de huizen). Tevens bedoeld als vogelbosjes (nest en schuilgelegenheid voor algemene broedvogels en insecten)

Minimale breedte voor de hoge heesters 5 m.

Met een kruidenrijke onderlaag (geen zwarte grond) of eventuele bodembedekkende vaste planten.

Amelanchier lamarckii' (Amerikaans krentenboompje bloei april-mei), in combinatie met Potentilla 'Abbottswood' (bloei mei-okt) of Prunus spinosa (Sleedoorn bessen voor vogels) Kan worden aangevuld met vuilboom, meidoorn, liguster.

Lage sierheesters

Als de 'achtergrond' van het bloeiend lint, rustig ogende lage beplanting waartegen het bloeiend lint goed uitkomt, (semi) groenblijvend, hittebestendig en onder bomen groeiend. Trekt insecten.

Bestaat uit lage heesters (en eventueel vaste planten). Heesters: Struikklimop (Hedera helix 'Arborescens'), kardinaalsmuts (Euonymus fortunei), liguster (Ligustrum vulgare 'Lodense'), Japanse hulst (Ilex crenata)

Vaste planten: Smeerwortel (Symphitum grandiflorum)

Bloemrijk gras

Beeld: Gras met vroege voorjaarsbollen of bloemrijk mengsel of verwilderingsbollen. Puschkinia scilloides var. libanotica en Scilla Siberica in vroege voorjaar - langbloeiende voorjaarsmix - aantrekkelijk voor vlinders en insecten

Haag

Beeld: strakke haag, ontleent ook in winter zicht op auto's.

Bijvoorbeeld: beuk, haagbeuk of liguster

Beplanting in garagestraten

Beeld: Groene vlakken tegen de garagemuren doorbreekt 'stenigheid' van de garagestraten, maakt 'klimaat' in de straten aangenamer.

Aan te brengen door en in overleg met de bewoners. De gemeenten kan groeiplaats en plantmateriaal ter beschikking stellen. Onderhoud door bewoners.

Bijlage 2: Overzicht parkeercapaciteit Havenzathe

HPS	Huidige situatie			Voorstel na analyse en groenplan			opmerking
	guidig	praktijk	bezetting%	nieuw	verschil tov nu	bezetting%	
Burgweg winkelcentrum	48	10	20,83%	47	-1	21,28%	PM: parkeeronderzoek rondom winkelcentrum
Burgweg	51	60	117,65%	59	8	101,69%	+ max 19 auto's voor de garages
MLK Noord-Oost noorddeel	27	18	66,67%	29	2	62,07%	
MLK Noord-Oost zuiddeel	24	20	83,33%	25	1	80,00%	
MLK Oost noorddeel	40	37	92,50%	39	-1	94,87%	Parkeerveldje tegenover Stoutenburg 86 t/m 102 wordr grasveld
MLK Oost zuiddeel	36	33	91,67%	37	1	89,19%	
MLK Zuid oostdeel	27	26	96,30%	28	1	92,86%	+ 6 auto's voor garages. Haaks parkeren om de hoek in Nijenrode toegevoegd
MLK Zuid westdeel	29	30	103,45%	27	-2	111,11%	+ 6 auto's voor garages. Haaks parkeren om de hoek in Assumburg toegevoegd
MLK school / buurthuis	24	18	75,00%	28	4	64,29%	NB: in toekomst K&R oplossen binnen voorzieningengebied
MLK dienstencentrum	30	19	63,33%	28	-2	67,86%	PM: parkeren op eigen terrein voorzieningen icm herinrichting
MLK winkelcentrum	42	13	30,95%	40	-2	32,50%	PM: parkeeronderzoek rondom winkelcentrum
totaal HPS	378	284	75,13%	387	9	73,39%	9 vakken extra en betere spreiding langs de ontsluitingswegen
Woonbuurtjes	huidig	praktijk	bezetting%	nieuw	verschil tov nu	afname %	
Zwaansburg garage-straat	0	3	∞	0	0	∞	Zwaansburg plekken voor garages handhaven
Doornenburg garage-straat	2	8	400,00%	0	-2	nvt	+ max 6 auto's aan zijde met kleinste aantal garages. Bij water keermogelijkheid vrijhouden.
Engelenburg garage-straat	2	7	350,00%	0	-2	nvt	+ max 6 auto's aan zijde met kleinste aantal garages. Bij water keermogelijkheid vrijhouden.
Ilpenstein garage-straat	0	0	0,00%	0	0	nvt	geen auto's voor garages toegestaan
Rhijnestein garage-straat	0	13	∞	0	0	∞	+ max 7 auto's aan zijde met kleinste aantal garages mits fietsdoorsteek naar MLK
Drakenstein garage-straat	0	10	∞	0	0	∞	+ max 7 auto's aan zijde met kleinste aantal garages
Loevestein garage-straat	0	8	∞	0	0	∞	+ max 7 auto's aan zijde met kleinste aantal garages
Rhijnestein-straat	37	28	75,68%	31	-6	90,32%	NB: tweemaal langer vak zonder vakaanduiding: 3,5 resp. 4,5 vak
Stoutenburg noord	78	69	88,46%	78	0	88,46%	parkeren Stoutenburg 86 t/m 102 'om de hoek' en langs MLK
Stoutenburg Zuid	16	22	137,50%	16	0	137,50%	
Roosendaal	15	21	140,00%	15	0	140,00%	+ max 16 auto's voor garages
Giessenburg noord	40	35	87,50%	40	0	87,50%	
Giessenburg zuid	40	44	110,00%	44	4	100,00%	in overleg met bewoners 4 extra parkeerplaatsen zoeken
Rhijnestein Oost P terrein	30	27	90,00%	30	0	90,00%	
Rhijnestein West P terrein	39	34	87,18%	36	-3	94,44%	tegenover buurthuis extra plaatsen gemaakt.
Brederode West garage-straat	6	7	116,67%	6	0	116,67%	+ max 6 auto's aan zijde met kleinste aantal garages mits fietsdoorsteek naar MLK
Brederode garage-straat	6	11	183,33%	6	0	183,33%	+ max 6 auto's aan zijde met kleinste aantal garages mits fietsdoorsteek naar MLK
Radboud garage-straat	15	18	120,00%	15	0	120,00%	geen auto's voor garages toegestaan
Assumburg	43	47	109,30%	46	3	102,17%	+ parkeren voor garages naar water toegestaan. Bij water keermogelijkheid vrijhouden.
Nijenrode	41	46	112,20%	47	6	97,87%	+ parkeren voor garages naar water toegestaan. Bij water keermogelijkheid vrijhouden.
P school Dienstencentrum	15	6	40,00%	15	0	40,00%	PM: parkeeronderzoek rondom winkelcentrum nodig
totaal pp's woonbuurtjes	425	464	109,18%	425	0	109,18%	Nu gelijk gehouden. In overleg met bewoners pp's extra zoeken indien gewenst
Totaal PP's Havenzathe	803	748	93,15%	812	9	1,12%	

parkeerbilans Havenzathe, zie ook bld. 18

Bijlage 3: verslag startbijeenkomst 20 mei 2019

Ruim 200 bewoners hebben op 20 mei 2019 de startbijeenkomst bezocht in het dienstencentrum: wat een enthousiasme!

In overwegend positieve sfeer is er geïnspireerd, zijn ideeën gegenereerd, is er gediscussieerd, is er gepitched en konden mensen zich opgeven mee te willen doen in het verdere proces.

Samenvatting van de input per thema tijdens de avond en op BUURbook tot nu toe:

1. Water en groen: meer en een hogere kwaliteit groen in de wijk, groene daken, zachtere tuinen, groene gevels, insectvriendelijke beplanting, behoud de bestaande bomen, voeg vruchtbomen toe op gazons, maak zachtere voetpaden, geef meer ruimte aan waterinfiltratie.

2. Parkeren en verkeer: bescherm de voetgangersgebiedjes tegen illegaal auto- en fietsverkeer, maak veiliger fietsroutes en oversteekplaatsen, neem snelheidsremmende maatregelen op de M.L Kingstraat en de Burgweg, maak meer parkeerplaatsen en zorg voor een betere aanduiding. Maak een fietsverbinding tussen de Burgweg en de M.L. Kingstraat. Houdt de verbinding tussen de Burgweg en de M.L. Kingstraat voor voetgangers. Plaats meer (slimme) laadpalen voor elektrische auto's.

3. Energietransitie: stimuleer zonnepanelen; organiseer gezamenlijke inkoop van isolatiemaatregelen

4. Afvalinzameling: plaats bomen niet boven parkeerplaatsen ivm vogelpoep, organiseer hondenpoepstroken, behoudt de kliko's, organiseer ondergrondse afvalinzameling, hang haakjes aan de lichtmasten voor de plasticafvalinzameling.

5. sociaal en veiligheid: per hofje, pleintje een klein (natuur)speeltuintje ipv enkele grotere, maak hier aantrekkelijke verblijfsplekken van voor jong én oud.

6. Buurteconomie: denk na over deelauto's, maak een gezamenlijk plan voor woningonderhoud en -isolatie, groene daken, zonnecellen (gebeurt ook al op niveau Landsmeer) en collectieve alternatieve energiebronnen (warmte-opslag, wind, zon), stroomvoorziening in schuurtjes en glasvezel

Uit de diverse input en discussies tijdens de startbijeenkomst en zoals de afgelopen weken op BUURbook komen de volgende spanningsvelden aan het licht:

Spanningsveld 1: de behoefte aan zowel meer groen als meer parkeerplaatsen.

Spanningsveld 2: de behoefte aan korte fietsroutes, onder andere tussen de Burgweg en de M.L. Kingstraat en de wens de voetgangersgebieden juist te koesteren.

Spanningsveld 3: de behoefte aan kliko's per huishouden en de wens voor geclusterde (ondergrondse) afvalinzameling.

Spanningsveld 4: behoefte aan ontmoetings- en speelplekken voor jong en oud maar geen behoefte aan overlast door jongeren!

Spanningsveld 5: de behoefte aan rustige, autovrije woonstraatjes maar ook de wens voor bezorgen tot de voordeur.

de startbijeenkomst in het Dienstencentrum SamenMeer

Zo'n 50 bewoners hebben het eerste werkcafé Havenzathe bezocht en meegewerkt aan het verder richting geven aan de verschillende thema's. De input en ideeën tot nu toe zijn hieronder richtinggevend samengevat als basis voor het maken van een ontwerp. In sommige gevallen is men het aardig eens over de richting. Hier en daar zijn er nog belangrijke keuzes te maken. Hieronder volgt de samenvatting en input per (sub)thema:

Water en groen (groen, waterafvoer, riolering, klimaatadaptatie en bijen)

Havenzathe is een groene buurt en dat moet zo blijven om de grotere hoeveelheden neerslag in de toekomst te kunnen blijven verwerken en om de wijk koel te houden. Waar mogelijk moet het waterbufferend vermogen boven- en ondergronds worden vergroot en moet de (natuuren verblijfs)kwaliteit van het groen worden verbeterd en de hoeveelheid groen worden vergroot: meer (fruit)bomen, begroeiing op platte daken en voor blinde gevels. De belangrijkste zorg op dit moment betreft de (financiële) gevolgen voor (ophogen en herinrichten van) de voortuinen ivm de vervanging / verwijdering van de riolering.

Groen: Grasveldjes worden gewaardeerd ook om te spelen maar er is ook een kwaliteitsslag gewenst: meer variatie, vriendelijker groen en meer (diepwortelende) (fruit)bomen zijn gewenst alhoewel op sommige plekken de bomen als te groot worden ervaren en teveel schaduw geven. Ook de natuurwaarde moet hoger door meer bloemen en planten op te nemen die aantrekkelijk zijn voor bijen en insecten (bijenvakken) en wormenhotels'

te plaatsen. Dat vraagt om een aangepast maaibeleid/beheer. Duidelijk is dat er een uitgekend jaarrond totaalplanontwerp is met de dorpsecoloog nodig is dat straks per fase kan worden uitgewerkt in nauw overleg met bewoners. Bewoners willen best een rol spelen in het onderhoud van een deel van het groen maar dan moet wel goed worden afgestemd met de groenaannemer wat bewoners zelf doen.

Riolering: De bestaande riolering ligt deels onder privétuinen. Het huidige plan is deze te laten liggen en het nieuwe riool onder de openbare ruimte aan te leggen. Eventuele op privéterrein gelegen inspectieputten kunnen worden verwijderd indien gewenst. Het ophogen van privétuinen is aan de bewoners zelf. Er bestaan zorgen over het feit dat de oude, straks niet meer gebruikte riolering onder de voortuinen blijven liggen. Er wordt geopperd deze net als de inspectieputten te verwijderen maar dat betekent schade aan de tuin en de vraag is voor wiens rekening die is en of er een nulmeting kan plaatsvinden? En hoe zit het met de huisaansluitingen? Moeten die ook worden vervangen en wie betaald dat? En als het riool en de openbare ruimte worden opgehoogd wie hoogt dan de tuin op? Hoe dan ook vindt men het belangrijk dat hier duidelijk en tijdig over wordt gecommuniceerd.

Waterhuishouding: zoveel mogelijk hemelwater zou bovengronds moeten worden opgevangen om wateroverlast te voorkomen. Bijvoorbeeld in tuinen, op groene daken, in regentonnen, in vijvers of in het openbaar groen of in 'bassins' in

de wijk, bijvoorbeeld door de M.L. Kingstraat lager te leggen, 'wadi's' in plaats van drempels te plaatsen en ondergrondse opslag/infiltratietanks of 'grasstenen' onder geparkeerde auto's te plannen.

- Verder uitwerken/uitzoeken:
- Rhijnestein wil graag een proef met bijenvakken (bijenvakken moeten om de 500 meter worden herhaald wil het effectief zijn) maar niet te dicht bij spelende kinderen.
- Samen met IVN voorlichting organiseren over bijen en insecten en eventueel een excursie naar voorbeelden in Amsterdam Noord.
- Meer prullenbakken in de openbare ruimte plaatsen voor hondenpoep maar ook om grotere hoeveelheden tuinafval in kwijt te kunnen.
- Bankjes plaatsen op route naar winkels en arts zodat ouderen onderweg hier even kunnen rusten. Zorg hierbij is wel dat dit ook hangjeugd/overlast veroorzaakt.
- Waar groenwerk wordt uitbesteed weet de aannemer vaak niet goed wat er behouden moet blijven. Bijvoorbeeld de orchideeën in sommige plantsoenen. Dat vergt een goed beheersbestek.
- Of regenwater kan worden gebruikt om de toiletten door te spoelen en de auto te wassen.
- Energie halen uit riolering (rio-thermie) om bijvoorbeeld elektrische auto's mee op te laden?
- Bomen werpen schaduw op zonnepanelen. Bomen niet te groot dus!
- Bomen staan regelmatig dicht bij de huizen. Kunnen de bomen niet midden in de weg komen?
- Lever zand en grond tegen kostprijs aan de bewoners zodat ze hun eigen tuintjes mee kunnen ophogen.

Bijlage 4: Verslag 1e werkcafé 19 juni 2019

Parkeren (parkeerregime, oplossingen, laadpalen etc)

Het aantal parkeerplaatsen wordt in sommige delen van Havenzathe als te weinig ervaren voor de hoeveelheid auto's die men gezamenlijk heeft. Garages worden weinig gebruikt of er wordt in de garagestraten geparkeerd wat de doorgang belemmert. Op diverse plaatsen wordt er fout geparkeerd en aan de rand van de blauwe zone en door de komst van laadpalen ontstaat er extra parkeerdruk. Wat meer parkeerplaatsen erbij zou dit ontlasten maar kan dat zonder in te leveren op groen of uitzicht? En neemt daardoor het autobezit niet verder toe? Parkeren levert een hoop vragen op:

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Parkeren op groen? Is dat groen levensvatbaar?
  - Wat betekent dat voor de bereikbaarheid voor bijvoorbeeld fietsers?
  - Zou langsparkeren kunnen worden omgevormd tot schuin parkeren icm aanpassing van het wegprofiel?
  - Helpt het de parkeervakken te markeren en zo het aantal P-vakken te optimaliseren?
  - Is er draagvlak voor autodelen om zo het aantal (2e) auto's in de wijk te verminderen?
  - Kan er aparte ergens (buiten de wijk) (bewaakte) parkeerruimte voor grotere voertuigen worden georganiseerd (campers, aannemersbussen)?
- Quick-win:** de 3 betonpalen in de bocht van de M.L. Kingstraat opschuiven (reden?).

Verkeer (straatprofielen, fietsroutes en verhardingsmaterialen)

Havenzathe is bij het ontwerp 50 jaar geleden

toegespitst op de auto en de voetganger en te weinig op de fiets. Toegenomen auto-, bezorg- en fietsverkeer levert nu diverse problemen op: fietsen en autorijden op voetgangersgebied, bochten afsnijden en te snel rijden op de M.L. King straat, te weinig veilige oversteekplaatsen en een algemeen onveilig gevoel voor fietsers waardoor men kinderen maar liever met de auto naar school brengt wat het probleem nog verder verergert. Er worden een hoop oplossingen aangedragen die verder moeten worden uitgezocht:

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Wegvakken afsluiten voor bezorgend verkeer dmv (rood-witte) paaltjes?
- Duidelijk maken waar wel en waar niet mag worden gereden in voetgangersgebieden.
- Snelheid e-bikes en bromfietsers waar nodig terugdringen.
- Toegang naar hofjes moeilijker maken om de snelheid te remmen door drempels te verplaatsen en/of schuine trottoirbanden te verwijderen.
- Meer drempels aanbrengen?
- M.L. Kingstraat en Burgweg omvormen tot fietsstraat: auto is dan te gast?
- M.L. Kingstraat opsplitsen in een rijbaan met langsparkeren en een vrijliggend fietspad?
- M.L. Kingstraat versmallen om snelheid te verminderen.
- Waar nodig zebrapaden aanleggen, bijvoorbeeld bij het winkelcentrum.
- Vruchtverkeer/bevoorrading Jumbo anders organiseren zodat die vrachtauto niet door de

wijk hoeft.

- Trottoirs door laten lopen: voetgangers voorrang
  - Voorkom te dikke bomen op de trottoirs ivm de toegankelijkheid voor minder validen
  - Kan de ongelukkige parkeersituatie ter hoogte van de garageboxen aan de Burgweg worden verbeterd? Bij het wegrijden is er slecht zicht op voetgangers die achter de auto's langslopen.
  - Oplossing voor fietsen langs het Winkelcentrum: de situatie moet zodanig worden dat zij veilig is en dat het niet afhangt van handhaving.
  - Kiss en Ride plek bij OBS de Stap en ter plaatse van de school eenrichtingsverkeer instellen.
- Quick-win:** Open een bezorgpunt aan de rand van de wijk (winkelcentrum/ dienstencentrum) van waaraf alle pakketjes verder per fiets aan huis worden bezorgd of per fiets worden opgehaald; Verplaats de bloembak bij het winkelcentrum die het overzicht over de hoek belemmert

Energietransitie (isolatie, van 't gas af, alternatieve energiebronnen)

Havenzathe moet net als de rest van Nederland van 't aardgas af. Nog niet helemaal duidelijk is wat nu het beste is om te doen en er bestaan zorgen over de kosten, de consistentie van het beleid van de overheid (vb. afschaffen van de salderingsregeling) en de monopoliepositie van netbeheerders en grote bedrijven. Duidelijk is dat energiebesparing (door isolatie) sowieso de eerste stap is en dat de rioolvervanging een kans biedt om nu investeringen te doen waar iedereen baat bij heeft alhoewel men zich ook afvraagt of het niet slimmer is te wachten

Bijlage 4: Verslag 1e werkcafé 19 juni 2019

tot waterstof beschikbaar komt of de technische ontwikkeling verder is. Er is vooral behoefte aan objectief, onafhankelijk advies over de mogelijkheden. De gemeente zou deze objectiviteit moeten borgen.

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Is er een mogelijkheid elektriciteit in de wijk op te slaan?
- Kan de buurt zelf de regie krijgen over haar energie (bijvoorbeeld middels een energiecollectief) om de monopoliepositie van grote bedrijven en netbeheerders te doorbreken? -> buurteconomie.
- Hoe vangen we op wijkniveau de onbalans op in vraag en aanbod van zonnepanelen?
- Wat zou een goed stappenplan kunnen zijn voor Havenzathe?
- Wat kost het om mijn woning te isoleren en hoe kan ik dat het beste / mooiste doen?
- Kunnen we deze maatregelen samen uitvoeren? -> buurteconomie.
- Er moet zo snel mogelijk duidelijkheid komen over de vervanging van het gas- en/of het elektriciteitsnet.
- Onderzoek of er warmte kan worden gewonnen uit het riool.

Afvalinzameling (minicontainers, plastic, afvalscheiding, compost, recycling)

Men is over het algemeen redelijk tevreden met de huidige situatie: 2 minicontainers voor rest en gft-afval en plastic opgehaald in zakken. Men wil er in elk geval geen derde minicontainer bij. Ergernis is dat minicontainers te lang op de verzamelpunten blijven staan en dat er plasticzakken rondzwerven. Ook wordt

er getwijfeld aan de nut en noodzaak van de plasticinzameling door diverse artikelen in de media.

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Het is niet altijd even duidelijk voor mensen wanneer de containers worden geleegd. Kan dat beter gecommuniceerd worden?
  - Kunnen de minicontainers worden opgefrist?
  - Kan er (in het seizoen) iets voor snoei/tuinafval worden georganiseerd? Bijvoorbeeld een container?
  - Meer afvalbakken plaatsen om zwerfvuil te voorkomen
  - Hoe te voorkomen dat minicontainers op de inzamelpunten blijven staan? Kan daar op worden gehandhaafd?
  - Buurtcompostpunten/wormenhotels? -> buurteconomie & sociaal
  - Kunnen we de minicontainers vervangen door ondergrondse containers?
  - Kan de minicontainer voor plastic worden vervangen door een minicontainer voor plastic en dat het restafval dan in ondergrondse containers wordt ingezameld?
  - Kunnen de opstelplaatsen voor de minicontainers worden verplaatst en beter toegankelijk worden gemaakt?
- Quick-win:** kroonringen rond de lantaarnpalen om zwerfend plastic te voorkomen.

Spelen en ontmoeten (speelplekken, bankjes, verlichting en overlast)

Samenvattend: Veel van de huidige speelplekken zijn

verwaarloosd of kapot. Men vindt het in Havenzathe belangrijk dat er weer goede speelplekken en kleine spelaanleidingen voor alle leeftijden komen (ook 12+) maar dat hoeft niet persé een toestel te zijn. Liever natuurlijk/groen. Er moet ook gewoon vrij en veilig op straat kunnen worden gespeeld. Ontmoeten gebeurt vooral op de grotere speelplekken of bij bankjes -> sociaal. Dat geeft wel zorgen over overlast door jongeren. Zorgen bestaan er ook over de hoeveelheid trampolines.

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Verlichtingsniveau checken. In sommige garagestraten is het nu te donker.
- Kunnen we de lichtmasten mooier maken?
- Balans zoeken tussen rust en spel
- Onderzoeken waar en of er behoefte bestaat aan een speelplek voor oudere jongeren. Een tafeltennistafel of graffitemuur bijvoorbeeld ergens?
- Voordeuren of open tuinen richting speelplekken: sociale controle
- Zijn er bankjes te plaatsen zonder dat dat 's avonds overlast geeft?
- Waar kunnen jongeren ongestoord hangen zonder dat dat overlast oplevert?
- Kan spelen en groen gecombineerd worden?
- Graffiti voorkomen door begroeiing voor blinde gevels te plaatsen -> groen.
- Is er ruimte voor een openbaar toilet ten noorden van Nijenrode?

Quick-wins: schommel Stoutenburg verplaatsen naar Assumburg in overleg met bewoners daar.

Bijlage 4: Verslag 1e werkcafé 19 juni 2019

Buurteconomie (samen woningonderhoud, grasdaken inkopen, deelauto's, etc.)

De bewoners hebben samen grote invloed op het verminderen van wateroverlast in de wijk (door grasdaken, groenere tuinen, hemelwateropvang), op het besparen van energie zodat de wijk van het aardgas af kan (door woningisolatie en zonnepanelen op daken) en op het parkeerprobleem (door auto's te delen). Dit is in principe aan de bewoners zelf maar iedereen snapt dat het slim is dit samen te organiseren. Dan hoeft niet iedereen opnieuw het wil uit te vinden, samen inkopen is goedkoper en je leert ook nog eens je burens kennen. Ideeën genoeg maar alles begint met het organiseren van de buurt.

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Per straat een communicatiekanaal opzetten zodat informatie kan worden gedeeld en uitgewisseld.
- Buurtbelangenvereniging Ilpenstein als voorbeeld nemen en dit kopiëren voor de rest van de wijk.
- Uitzoeken hoe kunnen de 4 woningtypen in Havenzathe het beste/mooiste kunnen worden geïsoleerd. Kunnen studenten dit uitzoeken? Kan dit een Doe Het Zelf plan / pakket worden wat bewoners zelf kunnen uitvoeren?
- Zijn er ondernemers in de buurt die een rol kunnen spelen in de uitvoering?
- Zijn er gepensioneerden die energie-advies kunnen geven in de buurt?
- Huiskamersessies voor bewoners in de straat of in een ruimte gefaciliteerd door de gemeente.
- Uitzoeken wat de beste manier is om grasdaken op garages te leggen.

- Uitzoeken wat de beste manier is om inbraak te voorkomen.
  - Inventariseren wie mee wil doen met gezamenlijk inkopen van grasdaken, zonnecellen, autodelen.
  - Onderzoeken of er een buurtfonds kan worden opgericht zodat minder draagkrachtige bewoners toch mee kunnen doen met gezamenlijk isoleren etc. samen sterker.
  - Bekijken of de straat maar een keer open hoeft en dat dan alle leidingen worden vervangen: toekomstbestendige infrastructuur!
- Quick-win:** direct beginnen met bovenstaande! Dit hangt niet af van de rioolvervangings en is straks ook nodig als de definitieve inrichting per fase moet worden bepaald.

Sociaal en veiligheid (nabuurchap, sociale veiligheid, buurthuis)

Onderling contact in de buurt is leuk, prettig en belangrijk: om eenzaamheid te voorkomen als je ouder wordt, om elkaar te helpen als dat nodig is en om je thuis te voelen in je buurt. Dat begint met elkaar leren kennen en daarbij helpt het als er laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn in de buurt: pleintjes en speelplekken met bankjes en een buurthuis. Het gezamenlijk uitzoeken en organiseren van woningisolatie, groene daken en deelauto's is zo'n laagdrempelige aanleiding evenals het samen werken aan de herinrichting van de buurt. Ook BUURbook of buurtwhatsapp kan verder helpen om met elkaar in contact te komen of om hulp te vragen.

Verder uitwerken/uitzoeken:

- Onderzoeken of er behoefte is in de buurt aan contact of hulp?
  - Via BUURbook een durf te vragen pagina opzetten.
  - In iedere straat een buurtwhatsapp starten
  - Waar kunnen bankjes worden teruggeplaatst zonder overlast te kunnen verwachten?
  - Kan de gemeente middelen beschikbaar stellen voor het starten van een buurtinitiatief?
  - Hoe verlagen we de drempel om te durven vragen
  - Hoe voorkomen we dat betrokkenheid omslaat in bemoeizucht?
  - Onderzoeken of er behoefte is aan een beweegpark voor jong en oud in het wijkpark?
  - Is er genoeg vervoer voor mensen die zelf niet mobiel zijn
  - Signalen van onveiligheid bundelen en oppakken.
  - Eigen initiatief van bewoners om zelf kleine problemen op te lossen aanmoedigen en faciliteren.
  - Hoe kunnen we in de buurt meer profiteren van elkaars kwaliteiten?
  - Buurtconcert of buurtbbq per straat organiseren
  - Samen de maandelijkse glazenwasser organiseren
- Quick-win:** direct beginnen met onderzoek en communicatiekanalen, zie ook buurteconomie.

Bijlage 5: Verslag 2e werkcafé 4 november 2019

Bijna 100 bewoners hebben het '2e werkcafé Havenzathe' bezocht en zich gebogen over voorstellen voor de herinrichting van de openbare ruimte. De voorstellen werden weergegeven op 13 werkbladen. De reacties van bewoners op de voorstellen tijdens het 2e werkcafé zijn hieronder per werkblad samengevat. In sommige gevallen is men het aardig eens over de richting. Veel moet nog verder worden uitgewerkt. Hier en daar zijn de reacties wisselend en moeten voorstellen worden aangepast.

Werkblad 1: fasering buurtjes en masterplan

Hier is iedereen het over eens. Sommigen vinden het wel erg lang duren allemaal maar men begrijpt dat de herinrichting veel geld kost en dat de gemeente dit niet in één keer kan ophoesten.

Werkblad 2: hoofdgroenstructuur

Uitgangspunten overwegend prima maar men heeft behoefte aan meer grip op de concrete invulling: wat komt er nu precies voor mijn deur? Aandachtspunten: hoge bomen = schaduw. Mooie bomen: behouden. Let op variatie in bladkleur. Aandacht voor onderhoud. Vaste beplanting: geef aandacht aan educatie aan mensen over de beplanting en het beheer. Extensief beheer: let op bereikbaarheid bootjes/steigers en denk t.p.v. de 'groene inprikkers' aan voldoende speelruimte/grasveldjes en de wind. Ook genoemd: neem het wijkpark op in het hoofdgroenstructuurplan.

Werkblad 3: groen buurtjes

uitgangspunten om het groen in de buurtjes samen met bewoners verder uit te werken: prima. Er is in grote lijnen behoefte aan een plezierige reeks afwisselende pleintjes en groene identiteiten met (fruit)bomen, struiken, bloemen maar ook ruimte om te spelen op gras. Aandachtspunten: fruitbomen levert mogelijk (vogel)overlast. Groen in garagestraten prachtig maar: risico op minder parkeerruimte /toegankelijkheid garages. Wie onderhoudt dit?

Werkblad 4: waterafvoer

De uitgangspunten zijn voor mensen akkoord. Hoe het hemelwater ondergronds wordt afgevoerd vindt men prima. Men maakt zich wel zorgen over wat de nieuwe rioolaansluiting betekent voor de privé voortuinen. Wat betreft de bovengrondse afvoer middels molgoten is men in beginsel positief maar men vraagt men zich af of dit wel fietsvriendelijk is en geen overlast of vervuiling geeft. Veel mensen blijken belangstelling te hebben voor een (houten) regenton en grasdaken maar hierover bestaat nog veel onduidelijkheid over de kosten, (constructieve) haalbaarheid en het onderhoud en men heeft grote behoefte aan advies, collectieve inkoop en aanleg en liefst subsidie.

Werkblad 5: parkeren

parkeren bleek een erg ingewikkeld werkblad. Er was aan veel tafels te weinig tijd om dit goed te

begrijpen. Er is dan ook weinig feedback op. Dit moet duidelijk nog beter inzichtelijk worden gemaakt. De meest genoteerde zorg betreft dat er te weinig parkeerplekken zullen zijn, dat er groen verloren gaat en dat trottoirs te smal worden door over het trottoir heen stekende auto's. Binnen de buurtjes is het aan de bewoners van die fase onderling hoeveel parkeerplaatsen daar gewenst zijn ten koste van eventueel groen. De blauwe zone bij het winkelcentrum levert aan de Jumbokant kennelijk een probleem op voor de bewoners direct daarnaast. Zij pleiten voor opheffen van de blauwe zone daar.

Werkblad 6: ML King Oost

Er is een duidelijke voorkeur voor het aanbrengen van fietsstroken op de ML Kingstraat en de variant haaks parkeren. Aandachtspunten: het plateau voor de entree van Rhijnestein: veilig maar dat nodigt bezorgers uit Rhijnestein in te rijden. Een duidelijke meerderheid heeft hier de voorkeur voor een onderscheidend kleurpalet maar daar graag nog wel alternatieve kleuren voor bieden.

Werkblad 7: ML King zuid en Burgweg

Men vreest over het algemeen te weinig parkeerplekken maar ook groen/boomverlies. In dat geval voorkeur voor smallere (verhoogde) vakken en langspareervakken zonder vakaanduiding. Veiligheid voor fietsers moet beter: fietsstroken (ook op de Burgweg) gewenst en een middenstreep in de bochten van de ML Kingstraat. Er is behoefte aan veilige oversteken ter plaatse van de uitgangen van de voetgangersgebiedjes: zebra's of plateaus. Hierbij

Bijlage 5: Verslag 2e werkcafé 4 november 2019

ook de Burgweg langs het winkelcentrum meenemen in de herinrichting. Hier is het nu gevaarlijk oversteken vindt men.

Werkblad 8: Assumburg en Rhijnestein

Men is akkoord met het breder en daarmee veiliger maken van Rhijnestein-sstraat ten koste van een deel van het groen. Bomen zullen daarvoor grotendeels herplant moeten worden.

Garagestraatjes: aandacht voor bochtstralen/vrijhouden van daar parkerende auto's en graag meer duidelijkheid: wat wordt nu het beleid ten aanzien van het parkeren in garagestraatjes?

Kleurpalet overwegend voorkeur voor de voorgestelde variant 'rustig'. Geen duidelijke voorkeur voor variant 1 (met trottoirs) of variant 2 (alles à niveau). Aanvullend uitwerken: grasbetonstenen t.p.v. de parkeervakken mits dit mooi blijft en geen negatief effect heeft op de grondwaterstand.

Werkblad 9: Fietsroutes en wandelgebieden

Men is akkoord met de uitgangspunten waaronder de oplossing voor de doorsteek langs Ilpenstein.

De parkeeroplossing tegenover de garages bij Ilpenstein levert nu een probleem op voor het indraaien van de garages: dat moet worden aangepast.

De fietsdoorsteek in het verlengde van Rhijnestein-sstraat wil men graag nader uitgezocht zien. Unaniem niet positief is men over de doorsteek door Nijenrode. Inzetten op duidelijk markeren van de route door Giessenburg en uitwerken als fietsstraat.

Werkblad 10: afvalinzameling

de meningen zijn verdeeld over dit voorstel. Dat er door dit voorstel minder vrachtwagens in de straatjes zullen rijden werd als voordeel genoemd maar vooral negatief aan het voorstel voor ondergrondse inzameling vindt men de vaak veel grotere loopafstanden (vooral voor ouderen), de verdeling in het voorstel is nu bovendien niet evenwichtig, vooral in het hart van de wijk (Rhijnestein) en men heeft zorgen over volle containers en de vervuiling die dat dan oplevert. Niet gewenst is een pasjessysteem om je afval kwijt te kunnen. Aandacht voor snoeiafval in het seizoen en oud papier.

Werkblad 11: spelen en ontmoeten

In geval van omvormen heeft men overwegend een voorkeur voor spelen in het groen. Bewoners vinden het belangrijk hier bij de uitwerking van de fases over mee te kunnen denken en beslissen. Dat geldt ook voor het wel of niet omvormen per hofje en of daar wel of niet bankjes bij of weg moeten. Sommige bankjes kunnen mogelijk worden verplaatst (de solitaire bankjes langs ML King oost) die worden nauwelijks gebruikt. Bankjes langs het water wordt daarentegen veel waarde aan gehecht. Aandachtspunt: voldoende hoogte van de bankjes en het onderhoud (schoonhouden). Zorgen bestaan er over het uitbreiden van de centrale speelplek bij Rhijnestein: wordt dat niet te groot / te veel voor deze plek tussen de woningen? Men is erg benieuwd naar het onderzoek naar bankjes die 's nachts / 's avonds geen ruimte bieden

voor overlast.

Werkblad 12: verlichting

overwegend heeft men de voorkeur voor optie 3 maar er wordt ook gevraagd om drie proefmodellen te plaatsen zodat men er een beter gevoel bij krijgt (dat gaat de gemeente doen: wordt vervolgd).

Extra verlichting in enkele voetgangersgebieden, t.p.v. Nijenrode 25 - 26, in de bergingsgangen en in de garagestraten is hier en daar wenselijk. Bewoners zelf een lamp laten ophangen (aan de garages) kan hier ook een optie zijn.

Werkblad 13: energietransitie

men is akkoord met de uitgangspunten. Er is hier nog behoefte aan meer informatie

tijdens het 2e werkcafé gingen bewoners per buurtje in overleg

